

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUD

TUDIJSKA KNJILNICA
LIRANA JARCA
NOVO MESTO

MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RAČUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 32 (438)

LETO IX.

NOVO MESTO, 14. AVGUSTA 1958

Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročnih rokopisov ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje "Slovenski poročevalec" v Ljubljani



VLADO LAMUT: Pozdrav iz Novega mesta

POZDRAVLJENI ROJAKI V DOMOVINI, POZDRAVLJENI V DOLENJSKI METROPOLI!

Tudi letos vas je domovina sprejela kot rodne brate iz tujine, da na domačih tleh preživite zaslužni odih, da se naučite naravnih lepote lepe Slovenije in da se zopet pripravite na naš napredek.

Prisrčno dobrodošli!

Ko pa se boste spet vrnili v svoje sedanje domovine, sporočite naše pozdrave in najboljše želje tudi tistim rojakom, ki nas letos niso mogli obiskati. Pripovedujte jim resnico o svoji rojstni domovini, ki je lepa in ki vsako leto tako gostoljubno sprejema svoje izseljene hčere in sinove — povejte jim resnico o ljudeh, ki si neprenehoma utirajo pot k boljšemu življenju.

Tujim narodom, med katerimi živite, pa bodite tolažni težnji jugoslovanskih narodov, ki streme h krepljivi prijateljstvu in utrditvi sodelovanja med narodi sveta!

Pozdravljeni!

GLAVNI ODBOR
SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE

SPORED

osrednje izseljenske
prireditve v Novem me-
stu 16. avgusta 1958

Skupina izseljencev iz rudarskega bazena Trbovlje-Zagorje-Hrastnik odide na pot 16. avgusta ob 7. uri zjutraj: Poljsnik—Litija—Catež—Trebnje—Dobrnica—Žužemberk—Dvor—Dolenjske Toplice (skupaj 80 kilometrov), prihod v Dol. Toplice ob 9. uri.

Skupina iz Ljubljane — odhod ob 7. uri zjutraj: Grosuplje—Ivančna gorica—Mullava—Krka—Žužemberk—Dvor—Dol. Toplice (68 km). Prihod v Dol. Toplice ob 9. uri.

Počitek v Dol. Toplicah: eno uro.

Odhod na Bazo 20 na Rog ob 10. uri, ogled Baze 20 in povratek v Dol. Toplice do 12. ure (z avtobusi, 5 km).

Obisk avtomobilske ceste: Dol. Toplice—Kronovo—Novo mesto (ogled gradnje avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb, obisk mladinskih delovnih brigad in ogled gradu Otočec).

Prihod v Novo mesto ob 14. uri, nato kosilo (hotel Metropol, hotel Kandija, gostišče Breg), po kosilu ogled mesta in njegovih znamenitosti (individualno). Ob 17. uri: družabna prireditve v gostišču na Lokih ob Krki. Sodelujejo: pevski zbor prosvetnega društva Dušan Jereb, »Zadovoljni Kranjci«, solisti Radia Ljubljana, nato prosta zabava.

Povratek: po želji.

Vzpodbuden napredek

Industrijska proizvodnja v naši državi je do konca junija v primerjavi s istim razdobjem lani porasla za 11,9 odstotkov. Pri tem ni nobena izmed 19 industrijskih panog znižala proizvodnje. Tako gibanje proizvodnje v industriji obeta uresničitev družbenega plana, ki predvideva letos porast industrijske proizvodnje za 12 odstotkov.

VREME

OD 15. DO 24. AVGUSTA

V splošnem nestalno s pogostimi padavinami in hladno. Padavine in ohladike pričakuje mo predvsem sredi avgusta in med 19. in 22. avgustom (obenem močna neurja). V ostalem zboljšanje vremena.

V. M.

Obrt potrebuje nove kadre in delavnice

8. avgusta je bilo vprašanje obrti na dnevnem redu seje občinskega ljudskega odbora Novo mesto

Oba zbora ObLO Novo mesto sta se sestala v petek dopoldne — občinski zbor na 6. redni seji, zbor proizvajalcev pa na 7. redni seji. Najprej so novizvoljeni člani obeh zborov na ločenih sejah prisegli, nakar sta zbora nadaljevala delo na skupni seji. Zaradi priključitve novih občin iz bivšega trbovlskega okraja je OLO Novo mesto razpisal volitve novega OLO. Odborniki so v novi OLO izvolili svoje predstavnike: iz občinskega zbora 9 članov, iz zbora proizvajalcev pa 11 članov (9 industrijska skupina in 2 kmetijska).

Nato je tov. Miloš Jevšček, predsednik zbora proizvajalcev, prebral poročilo o razvoju obrti v občini Novo mesto. Posredujemo kratek izvešček iz poročila in živahne razprave. Pogovor se je vrtil predvsem okoli stališča obrtnih delavnic in obrtnikov, davčne politike, šumarstva in vloge okrajne obrtne zbornice. Nesporno dejstvo je, da obrt v občini še ni dosegla predvojen ravni, da je čutili močno pomanjkanje obrtnih storitev, da so delavnice nepri-

merne; le 12 je takih, ki so sodobno urejene; glede strojne opreme smo pod republiškim povprečkom in doslej smo v obrt tudi premalo investirali. Razveseljivo je, da se je družbeni sektor obrti močno močno

Volilna zborovanja dr. Jožeta Vilfana

Ker je bilo v 113. volilni enoti — to je v občinah Metlika in Semič — mesto poslanca za skupščino LRS izpraznjeno, so volivci izbrali za novega kandidata dr. Jožeta Vilfana, glavnega sekretarja maršala Tita. Volitve so razpisane za 31. avgust 1958. Da vzpostavi tesnejše stike s prebivalci obeh občin, hkrati pa se tudi sam seznani z vso problematiko tega dela Bele krajine, bo imel dr. Vilfan v obeh občinah več volilnih zborovanj. Ta množična zborovanja bodo:

15. avgusta ob 9. uri v osnovni šoli na Suhorju,

15. avgusta ob 16. uri v osnovni šoli na Radovci,

16. avgusta ob 13. uri na Vr-

uveljavlj. saj zajema 57,7 odstotka zaposlenih obrtnih delavcev. Nekatere vrste obrti, ki so še potrebne, izumirajo. Obrtne delavnice, ki jih imamo, ne morejo zadostiti (Nadaljevanje na 2. strani)

tači pri Semiču (za delovne kolektive občine Semič),

16. avgusta ob 20.30 uri v kinu dvorani v Gradcu,

17. avgusta ob 9. uri v kino dvorani v Metliki (za Metliko in okolico),

23. avgusta ob 13. uri v Domu Partizana v Metliki (za delovne kolektive in sindikate občine Metlika),

24. avgusta ob 8. uri v kino dvorani v Semiču.



VIDEM-KRŠKO VABI NA MEDNARODNE MOTORNE DIRKE!

V okviru proslav letošnjega občinskega praznika bodo v nedeljo, 17. avgusta, na stadionu v Krškem tretje mednarodne motorne dirke po sistemu »speedway«. Začele se bodo ob treh popoldne na dirkališčni stezi stadiona Matije Gubca. Obiščite ob tej priložnosti tudi kopalni bazen poleg tovarne papirja na Vidmu in novo restavracijo hotela »Sreči« na Vidmu!

Odlična letina

Tudi mlačev potrjuje te dni, da smo letos s pridelki žit na Dolenjskem zelo zadovoljni — razen v tistih krajih, kjer se posamezniki še vedno trdno držijo zgolj starih navad in se malo ali nič ne zmenijo za dobro seme, umetna gnojila in druge ukrepe, ki nam lahko dajo veliko večje pridelke in boljše zasluge.

Lepo kaže tudi koruza, sadja pa bo letos toliko kot že dolgo let ne. Kaže, da bomo zadovoljni tudi z letino krompirja. Posebno zadovoljni so vinogradniki, saj se trtje skoraj povsod na Dolenjskem in v Beli krajini kar šibi pod težo lepih,

velikih grozdov. Dež, ki je padal predzadnji in zadnji teden, je lepo namočil dozorevajoče sadeže na poljih, v sadovnjakih in vinogradih. Če ne bo toče, bo jesen lahko letos zares obetna, dobra tona — s polnimi košarami, kletmi in sodi.

Novomeščeni!

Odbor za olepšavo mesta je ustanovil komisijo, ki bo od časa do časa pregledovala okolico hiš, ureditev hiš, dvorišča ter okrasitev oken s cvetjem. Mnogo pozornosti bo komisija posvečala čistoti.

Odbor za olepšavo mesta bo po vsakem pregledu najboljše primere predlagal občinskemu ljudskemu odboru v javno pohvalo, razen tega pa bo občina najprirednejše občane tudi denarno nagradila.

Komisija bo ocenjevala tudi posamezna naselja v okolici Novega mesta. Potrudimo se čimbolj polepšati zunanji videz domačega mesta!

Slovo

Za nami je »kresni čarni cvet«, poletje v polnem zorenju in kakor čebele v svoj ulj prihajajo na obisk v staro domovino naši izseljenci. Od vseh: iz Amerike, Kanade, Francije, Westfalije, iz Holandije, iz daljnih in tujih dežel, ki so jim postale nova domovina, ker jim stara nekoč ni mogla dati kruha, oziroma, ker jim ga tisti, ki so »imeli besedo in oblast« niso hoteli dati, ker niso hoteli poskrbeti, da bi ga imeli. Petdeset, štirideset, trideset let že živijo na tujem, govorijo jezik naroda, ki jih je bil sprejel, ker je potreboval pridnih, poštenih rok, navzeli so se njegovih običajev, toda njihove korenine tičijo v svoji rodni domači zemlji, njihovo srce cvete na domačih poljanah, njihova misel obiskuje mladostne domače kraje, domače vasi in polja, domače ljudi. Zato z veseljem prihajajo vsako leto med nas, v svojo staro, pa hkrati tako novo domovino. Tisti pa, ki ne morejo, pa vsaj boro novice iz rodni krajev, pa vsaj poslušajo tiste, ki se vrnejo od nas mednje, polni prepleh vtisov in doživeti in glasu in vonja domovine.

Koliko želja, koliko skrtega življenja in tihe sanje skrivajo kratko, navidez kar poslovno pismo, ki ga je našemu uredni-

štvu pisal Johan Težak. Dve domovini pozdravljata: tisto širjo, ki se razgrinja od Triglava do Kolpe, od našega morja do Slovenskih goric, in še drugo, domovino svojih mladih let — domovino suhorsko. Lepa, globoka in doživljiva je ta njegova misel o svojih dveh domovinah. Saj je res tako, vsi imamo svojo večjo domovino in svojo manjšo, tisto, ki jo zajame rodna vas in njen okoliš in je zajeta v večji kakor jedrce v zlahtnem sadežu.

Takole je zapisal s težko, okorno roko Johan Težak, naš naročnik in bralec v ameriškem Michiganu:

Dragocenjeni ožji mi rojak oziroma rojaki,

pošiljam vam lepe pozdrave, jaz, naročnik Dolenjskega lista Težak Johan. Vem, da mi je potekla naročnina, zato prilažem 3 dolarje, da jo poravnam. Ali žal mi je, ko vam moram sporočati, da moram list opustiti. Vid mi je opešal in ne vidim več brati. Ali lahko ostale številke prenesete iz mojega naslova Težak Johan, Sr. Interlochen R-1, Michigan, USA, na naslov

Mimi Petrič, Ravence št. 3, pošta Suhor pri Metliki, Jugoslavija,

in ji sporočite od koga prihaja časopis. Ona je moja nečakinja. Prosim vas, da to upoštevate. Ostanite pozdravljeni, tudi ostani pozdravljeni naša rojstna domovina, posebno suhorska...

Johan Težak

»V kljunčku nosi pisemce...«

Številčnice telefonskih aparatov se vrte in iščejo zveze. Brzjavni aparati brez prestanka rišejo morzejeve znake. Čezoceanski kablji, radijske in televizijske postaje noč in dan prenašajo s kontinenta na kontinent po ročila, reportaže, glasbo in slike.

Dan za dnem drvi po tračnicah na tisoče vlakov; po zraku brne letala, čez morja hiti na stotine parnikov, po cestah se prelivajo reke avtomobilov. Visoko nad vsem tem kroji prvi umetni sateliti. In še nekdo je, ki se na svojih poteh po svetu poslužuje skoraj vseh modernih prometnih sredstev, pa je sam mnogo skromnejši od vsega naštetega. To je Dolenjski list, glasnik naših domačih krajev, ki zaide v vsako, še tako zakotno vasico Bele in Suhe krajine in v vse druge dolenjske kraje. Po vsej Jugoslaviji ga poznajo rojaki; marsikakega Dolenjca v številnih evropskih državah obišče vsak teden in čez široka morja se podaja na dolgo potovanje v Severno in Južno Ameriko, v Avstralijo in Afriko. Vsakomur prinese kaj novega, bralcem rojakom v tujini predvsem tople pozdrave in dih rodne grude.

Leta bežijo kot veter, svet se spreminja. Tudi vaša rodna gruda, drag rojaki, je dobila novo podobo. Ko ste odhajali, ste pustili v starih krajih vrstnike in vrstnice, prijatelje in tovariše. Redkokdaj vam pišejo, celo sorodniki so morda molčeli. Naš človek je okoren za pisanje, njegovi prsti so zdelani in trdi, težko vzame svinčnik v roke, čeprav mu je srce prepolno ljubezni in toplih čustev.

Pošto od doma vam prenekaterkrat nadomestja Dolenjski list. O vsem, kar vas zanima iz starih krajev, vam piše. O tem govore tudi vaša pisma, a najbolj smo veseli, kadar

nam to sami poveste, ko obiščete »starega fanta« v Novem mestu. Vsako vaše pismo preberemo s posebnim zanimanjem in vsako imamo shranjeno.

Nande Thurner iz Seattle 8, Washington, USA, piše letos takole:

...Prijatelj mi je dal pred kratkim nekoliko števil vašega lista, katere sem z zanimanjem prebral. Znašel sem se spet na Dolenjskem. Napredek v ožji domovini, ki žari iz Vašega lista, me je zelo razveselil in mi vzbudil želje po domu...

Pavla Kastelic iz Toronto, Canada, nam je pisala:

...Sporočam tudi, da zelo rada prebiram strani Dolenjskega lista... Slavka Nemanič, Bospolder 27, Honselerdijk, Niederland, pravi takole:

»Prejemam Dolenjski list, s katerim sem zelo zadovoljna in sem ga tudi doma rada prebirala. Edini znanec iz moje ljube Dolenjske mi je v tujini Vaš Dolenjski list...«

»Priloženo pošiljam 5 dolarjev; to bo pokrilo naročnino za nazaj in za naprej. Oprostite, ker sem zakasnil, sem dobil pred 4 meseci mrtvoud in nisem mogel prej pisati. Z rojaškim pozdravom.« nam piše 1. avgusta letos Steve Malnarich iz Jolietta, USA.

In še pismo, ki nam ga je 16. julija poslal Leo Ladija iz Clevelanda, Ohio, USA:

»Čenjen! Tukaj pošiljam ček za 5 dolarjev za Dolenjski list. Se mi prav dopade. Ker notri izvem veliko novic, ki jih ne bi, če ne bi dobival lista. Ker domači pišejo samo družinske novice. S pozdravom!«

Pisma z vseh strani sveta, draga pisma rojakov, ki govorijo o tistem domotožju po starih krajih, o hrepenenju po srečanju z znači in s prijatelji, z vasico ob Krki ali Kolpi. Kako ganljivo je, ko se Math Babor iz Sharona (Pa), USA, v pismu 22. julija letos spominja:

»...Čudno se mi zdi, ko čitam, da v Dragatušu sploh nimajo šolskega poslopja. V dragatuški fari bi morale biti še zraven dve manjši šole za oddaljene vasi, vsaj za prvo in drugo leto pouka. Nikol ne bom pozabil kako sem leta 1903-4 prezebal, ko sem iz 3 kilometre oddaljene vasi Knežice hodil v šolo Dragatuš...«

Pol stoletja, pa misel še vedno uhaja v stari kraj, kjer je Matija nekoč pasel Dimko, trgjal hlače v robidah in bral lešnike...

V soboto se boste zbrali, dragi rojaki, ki ste zdaj na oddihu v Sloveniji, na partizanskem Rogu in popoldne na Lokih v Novem mestu. Obiskali boste mladino, ki gradi veliko, moderno cesto bratstva in enotnosti od Ljubljane do Zagreba. Videli boste sadove pridnih rok, ki so med vojno in vsa leta po njej delale, da bi bilo nam in našim otrokom lepše. Lepo in prijetno bo na poti po dolini gradov ob zeleni Krki in v vseh srečanjih s starimi, dragimi znanci in kraji na Dolenjskem.

Njim, ki jim leta, dolga pot ali bolezen niso dale priti torkrat v Slovenijo, pa prinaša tople pozdrave in najlepše želje, mnogo novic in prijetnih vesti o napredku, delu in novih načrtih rodne, svobodne grude

Vaš
DOLENJSKI LIST

POZDRAV IZ ORNOMLJA, SREDISČA LEPE BELE KRAJINE

Obrt potrebuje nove kadre in delavnice

(Prenos s 1. strani)

vsem potrebam, razen tega pa obrtniki odpovedujejo obrt. Vzrok temu je nepravilna

DAVČNA POLITIKA V OBRTNOSTI

Obrtniki ugotavljajo, da se jim ne izplača najemati pomočnikov, ker jim takoj občutno povečajo davke in ostale dajatve. Nujno bi bilo odmerjati davke obrtnikom na podoben način kot v kmetijstvu in v industriji. V kmetijstvu jih odmerjamo po katastrskem dohodku, industrija jih plačuje na osnovi enotnih predpisov. Kadar odmerjamo davke obrt-

niku, bi morali upoštevati storilnost in zmogljivost delavnice ter izdelati primerne povprečje. Boljše je namreč, da obrtnik plačuje manj davka in nudi državljanom svoje usluge, kot pa da se

SUŠMARJI

množijo še naprej in ne plačujejo davkov. Sušmarstvo je sicer na razvojni stopnji, ki smo jo dosegli, razumljiv pojava. S tem pa ni rečeno, naj ga prepustimo samemu sebi. Delno sušmarstvo ljudje brez kvalifikacij, delno industrijski delavci in delno nekdanji obrtniki. Nepravilne je postopek,

da občina sušmarju predpiše davek. Ta ga plača, uporablja delovno silo in plača davek kot argument ter sušmarja dalje. Potrebno so oostreje mere. Vzrok, da sušmarji industrijski delavci, je prepoved nadur, Delavci želijo delati več kot osem ur in več zaslužiti; ker mu je to z uredbo onemogočeno, si pomaga tako, da popoldan doma sušmarji. Sušmarji uslužbe, ki jih opravijo nestrokovno, računajo mnogo dražje kot obrtne delavnice. To težko vprašanje bomo odpravili le tako, da bomo izkoreninili vzroke, zaradi katerih se sušmarstvo razvija. To je: razviti moramo obrt in povečati število delavnic in obrtnikov. Mnogo bodo pri tem pomagali tudi razni servisi stanovanjske skupnosti, kadar jih bomo ustanovili. Ti servisi bodo nudili predvsem tiste obrtne usluge, za katere so potrebna najmanjša osnovna sredstva, prav v teh vrstah uslug je največ sušmarjenja.

NAŠ OBISK

Naiprei: zdravie!

Vstopil je v ureništvo H. sta, ki mu prinaša v Francijo vsak teden vse dolejske novice. Veder, nasmejan, dobre volje — tak je menda vedno — nam je segel v roke in povedal, da sta z ženo na počitnicah v Šmarjškem Toplicah. Oktobra je poteklo že 47 let, odkar živi v Franciji; več kot 3 desetletja je kopal premoč globoko pod zemljo. Zdaj je po štirih letih spet prišel na obisk v rodno Pogorje.

»Šest otrok imava, vsi govorijo slovenski; brez Dolenjskega lista kar ne bi mogli živeti, saj sprijeti zvezo vse, kaj delate, kaj je novega, kje ste, spet kaj zgradili, postavili in zboljšali.

— Kako gledam na napredek, dosežen v času po mojem zadnjem obisku? Kdo se ne bi zanimal za to kar raste na njegovem vrhu! Niste presegli samo tistega, kar ste imeli v svojih računih, pač pa presegate celo svetovno progresijo. Dosegli ste srednji standard, to je res, a ustvarjate program, ki odgovarja vsemu ljudstvu. Govorili sem pred kratkim z nekim vašim inženirjem. Povedal je tole: »Kdo bi mi pred 5 leti rekel, da bom imel svoj avtomobil? Zdaj ga imam!« Pa vem, da bo ta človek dosegel še marsikaj. Ljudje včasih pozabljajo, da je Amerika 400 let gradila svoj kapitalizem, vi pa ustvarjate socializem šele 10 let! Tudi ta inženir mi je pritrdil, da je tako.

— Če mi upaja v Toplicah? Izredno! V Šmarjškem je prekrasno, hrana odlična, potreba vzorna, kuharice mlade, a zelo sposobne! Le nečesa ne razumem: to je zdravilišče in okrevališče za živčne in srčne bolezni. Opazujem ljudi; že zjutraj pijejo turško kavo in vmes malo zganja, kadijo po ves dan, vmes še kaj spijsajo. Nikotin, alkohol in kofein so trije smrtni sovražniki bolanega človeka. Pacient pride, se kopje in zdravi, izboljšanja pa ni. A nikjer ne vidim nobenega napisa: NIKOTIN IN ALKOHOL TU NIJUJETA ZDRAVJE! IZOGIBAJ SE STRUPA! Vaša socialna zaščita je ena prvih na svetu. Ljudje so zadovoljni, socialna zaščita pla-



Zdrav človek je največje bogastvo. Če je človek zdrav, je blagajna socialne zaščite polna, v njo pa plačuje ves narod. Učite delavce spoštovati in ceniti zdravje!

— Držite, kar imate in kar gradite! Ves svet gleda vaše delo, kaj takega na svetu še ni bilo. Socialna zaščita pa je skupna ljudska blagajna, ne dovolite, da bi jo kdorkoli izkoristil! To so velike pravice delavskega razreda.

Tovariš JOŽE MARTINČIČ, upokojeni rudar in naš rojak iz Stojice, se je kar razveljal. Veliko bere (bral je napredne liste in knjige, odkar je začel delati), pozna življenje in boj za kos kruha v tujini, opazuje in razmišlja. Tudi v Šmarjškem Toplicah je opazoval in sprejel, govoril z ljudmi in z upravo, zanimal se je v mestu za vse, kaj smo naredili novega in kako gospodarimo. Zato, ker ljubi domovino in se vpseli njene rasti in hite, ga napredka, je tudi kritičen in v obraz pove, kar misli.

OBRTHA ZBORNICA

ne odigrava tiste vloge, ki bi jo morala. Povezava med obrtniki je zelo slaba. Zbornica bi morala načrtno usmerjati obrtništvo, skrbeti za nove kadre, posredovati obrtnikom vajence, delati skratka tako kot delajo ostale zbornice. Kader zbornice bi bilo treba okrepiti tako, da bi bila lahko kos velikim nalogam, ki so pred njo.

Obrtniki so v razpravi ugotovili, da je za uspešen razvoj obrti potrebno predvsem dvojje: poskrbeti za primeren dotok in solanje mladih kadrov, tem kadrom pa omogočiti zaposlitev v mejah okraja in občine ter ubrati primerno davčno politiko do privatnih obrtnikov.

Sklenili so, da bodo ustanovili poseben odbor, ki bo zadevo natančno proučil, izdelal načrt razvoja obrti za daljšo dobo in predlagal potrebne ukrepe. Odborniki so nato razpravljali o odkupu nepremičnin Ferlič v Novem mestu. Naj ob tej priložnosti zapremo pot raznim čevkarijem, ki se zadnje čase širijo po Novem mestu: »Ježna! Ste slišali? Občina plačuje 30.000 na dan za tisto ostarišče! Resnica je taka: občina še nič ne plačuje, ko pa gostinski obrat ne bo delal zaradi preselitve, bo plačala 25 do 30.000 din odškodnine na mesec!

O drugih sklepih zadnje seje poročamo še posebej.

(Nadaljevanje in konec)

PREMALO JE USLUŽNOSTNIH OBRATOV

Če primerjamo današnje stanje obrti s stanjem iz leta 1939, vidimo, da je bilo tedaj 91 obrtnih strok več kot danes. Res so bile takrat samo zasebne obrtne delavnice, vendar pa ugotavljamo, da je na primer v občini Novo mesto današnje stanje obrtnih delavnic vsekar preniklo in da nekaterih obrtnih strok, ki so nekoč bile potrebne, sploh ni (modistinj, dežnikarji itd.). Zmanjšanje obrtnih delavnic od leta 1939 je občutno predvsem v uslužnostnih strokih. Del teh potreb krije danes družbeni sektor. Tako je na primer v krojaških in čevljarstvih podjetjih v občini Novo mesto zaposlenih večje število mojstrov, številke pa nam kažejo pomanjkanje teh vrst delavnic. Leta 1939 je bilo na območju novomeške občine 38 čevljarstev, danes pa imamo v občini državnih in privatnih le

Cene na brežiškem trgu

Opazili smo, da so cene zelenjave in sadja na splošno zadovoljivo naših gospodinjstev nižje kakor julija. Trg je že več tednov bogato založen s sadjem in zelenjavo, tako da je ponudba večja od povpraševanja. V prvih dneh avgusta so se cene gibale približno takole: krompir 30-35 din, paprika 50-100 din, paradižnik 50-60 din, solata 120-150 din, čebula 50 din, redča pesa 40 din, grah v stročju 30 din, korenček 30-40 din, peteršilj 120 din, ohrovt 30 din, zelje 20 din, česen 100 din.

Sadje, ki ga je zlasti v zadnjih dneh mnogo na trgu, je imelo sledeče cene: hruške 30-40 din, jabolka 20-30 din, slive 30 din, breskve 100 din.

Na živilskem trgu je bilo v zadnjih tednih nekaj novosti. Na sejmu v Kapeh pri Brežicah je bilo julija zaradi novih maksimalnih cen pri odkupu glavne živine po-

sebnost pri volih nekoliko manj kupljen kot običajno. Ker nakupovalci kilogram žive teže niso plačevali dražje kakor 125 din, kmetje pa so se vedno zahtevali staro ceno 165 din, volov sploh ni bilo. Prodanih pa je bilo toliko več krav, telic in juncev. Cene so se gibale od 90-140 din za kg žive teže.

V primerjavi s cenami v Juliju je ta mesec nekoliko porasla cena debelih prašičev za zakol in industrijsko predelavo, ki znaša za kg žive teže 200 din. Povpraševanje je bilo precejšnje. Na brežiškem sejmu je bilo prodanih okrog 80 odst. pripravljenih svinj.

Na splošno je cena odkojem v primerjavi s cenami v Juliju, ko je bila povprečna cena za prašička okrog 4500 din, padla in znaša povprečno 2600 din. Povpraševanja za prašiči ni veliko, prodanih je bilo le okoli 40%. Na sejmu 8. avgusta

14. torej padec za 22 obratov. Padec opazimo tudi pri krojačih in sicer za 11 obratov in pri šiviljah za 8.

NAVZLIC VSEMU PA SE VEDNO: NEIZKORIŠČENE ZMOGLJIVOSTI!

Kljub pomanjkanju števila obrtnih delavnic pa ugotavljamo, da so še vedno neizkoriščene kapacitete obstoječih delavnic. Ta pojav se opaža predvsem v zasebnem sektorju, kjer bi bilo možno brez posebnih investicij zaposliti več moči. Ta problem pa je nujno povezan s problematiko davčne politike do zasebnega obrtnika. Dokler za sebi obrtnik nima gospodarskega interesa za povečanje proizvodnje in dokler mu je z raznimi predpisi takorekoc omejen večji razmah, toliko časa ni mogoča posebna odvaditev neizkoriščenih kapacitet. Ob drugačnih pogojih bi se število zaposlenih v zasebni obrti dvignilo, kar bi bistveno vplivalo na obseg obrtniških uslug.

delavnice pa bi bile polno izkoriščene.

S tem v zvezi je tudi gibanje obrtnih obratov. V letu 1937 je bilo 54 stalnih prenehaj, od tega v zasebnem sektorju kar 51. Od obrtnikov, ki so obrt za stalno odjavili, jih je vstopilo 17 v socialistični sektor — lahko bi rekli, da so se tja nekako »srešili«, kar pa nikakor ne pomeni rešitve celotnega problema. Sicer je res, da je bilo nasproti temu pojavu izdanih 47 novih obrtnih dovoljenj obrtnikom zasebnega sektorja in za 5 socialističnih delavnic, vendar ostane le še padec za dva obrata, hkrati pa manjka še onih 51 zasebnih delavnic, ki so izpadle. V splošnem je v zasebnem sektorju padlo število obratov v primerjavi s letom 1936 za 4 obrate, v socialističnem sektorju pa se je dvignilo za dva obrata.

Zanimivo je tudi gibanje delovne sile. V zasebnem sektorju je kar 429 obratov, ki ne zaposlujejo nobenega delavca, po enega ali dva zaposlena delavca ima 24 odstotkov zasebnih obrtnikov, tri do pet delavcev pa ima zaposlenih le 10 odstotkov obrtnikov. Po pet delavcev ima le 7 zasebnih obrtnikov. Glede na to se gibljejo tudi mojstrski izpiti. V letu 1937 je le 22 kandidatov opravilo mojstrski izpit, kar je v primeri z letom 1936, ko je te izpite opravilo 69 kandidatov, občuten padec. Kaj je temu vzrok, je težko reči. Čeže, da so v socialističnem obrtnem sektorju mesta mojstrov že napolnjena, v zasebnem sektorju pa menda ni zanimanja prav zaradi navedenih razlogov.

Pomočniki izpite je opravilo lani 187 vajencev. Tudi povprečna ocena se je nekoliko dvignila.

Vajenske izpite pa je opravilo 342 vajencev I. in II. učnega letnika. Vsi trije izpiti so po-

spet sprožili ciprsko vprašanje pred Združenimi narodi. Začaran krog.

Medtem sta Macmillan in Menderes nehali svoje pogovore v Ankari en dan prej, ko so pričakovali. Uradno sporočilo ne govori o nobenem sporazumu ali soglasju, ampak samo »o iskrenem in pripravljenosti na razdelitev otoka. Ni verjetno, da bi bili v Atenah tako naivni, da bi šli tukaj na led. Zakaj če bi načelno priznali razdelitev otoka, bi kmalu napočil dan, ko bi bil otok zares razdeljen.

Medtem pa premirja na otoku v resnici ni, saj vsak dan padajo nove žrtve. Diplomacija pa še kar naprej kombinira, zapleta in razpleta položaja. Kot da visi v zraku in išče umišljene rešitve. Medtem pa ljudje, živi ljudje na otoku ljubijo in sovražijo, gradijo in rušijo, brezupno zapleteni prav v te mreže nasprotujočih si interesov, ki ovijajo ves otok in ga dušijo.

NESREČNI OTOK

in turški premier Menderes, da bi pomirila Ciprčane obeh narodnosti.

Obisk Roberta Murphyja je prišel še bolj v prazno. O pogovorih, ki jih je imel z grškimi državniki, vemo samo po njegovih izjavi, ker so Grki modro molčali. Čeprav je Murphy dejal, da je prišel v Atene predvsem poslušati, da njegova izjava, naj bi Grčija bolj aktivno sodelovala pri reševanju srednjevzhodne krize, najbrž pomeni, da ZDA zahtevajo od Grčije večjo podporo za ameriško stališče. Grki pa imajo preveč interesov v arabskih državah, da bi oznanjali svojo podporo ameriškim stališčem, posebno še ker imajo »prilateljsko nevtralnost« ZDA do Cipra za deljansko podporo Britaniji in Turčiji. Murphy je odšel in v Atenah so se morda nekoliko oddahnili. Toda ne za dolgo, zakaj po najnovejših poročilih nameravajo

O obrtništvo v okraju³

Notranjepolitični tedenski pregled

Osnutki novih zakonov

V začetku lanskega leta je Zvezna ljudska skupščina sprejela resolucijo o osnovnih načelih stanovanjske izgradnje, ki med drugim govori tudi o stanovanjski zakonodaji. Nedavno tega je zvezni sekretariat za socialno politiko in komunali na vprašanja razposlal državnim organizacijam, ustanovam itd. osnutke petih stanovanjskih zakonov: Zakon o upravljanju stanovanjskih zgradb, zakon o lastnini na posebnih delih zgradb, dalje zakon o stanovanjskih skupnostih, zakon o stanovanjskih zadruharjih in zakon o upravljanju poslovnih zgradb in zakupu poslovnih prostorov. Že jeseni bo skupščina sprejela vseh pet zakonov, ki bodo veliko prispevali k hitrejši gradnji stanovanj, nekatere med njimi pa bodo uredili družbene samoupravljanje na tem področju. V tem pogledu sta zlasti važna osnutka o stanovanjskih skupnostih in osnutek o zakon o upravljanju stanovanjskih zgradb.

O vlogi stanovanjskih skupnosti kot o obliki samoupravljanja, ki naj skrbi za vsakodnevne potrebe prebivalcev na določenem območju, smo že pisali. Osutek zakona upošteva, da stanovanjskih skupnosti ne bomo organizirali od danes do jutri, prav tako pa tudi to, da bodo skupnosti po svoji dejavnosti zelo različne. Zato ne odrejuje oblik dejavnosti stanovanjskih skupnosti in se sploh ne spušta v podrobnosti. V prvem delu osnutka je poudarjena le družbena vloga stanovanjske skupnosti. Sicer pa so postavljeni le najbolj splošni okviri, v katerih bodo delovale stanovanjske skupnosti, ki se bodo prilagajale konkretnim pogojem me-

sta, občine ali naselja, kjer jih bodo osnovali.

Veliko, morda celo preveč razpravljamo o tem, kako velika naj bi bila stanovanjska skupnost. Osutek zakona predvideva, da se bo skupnost organizirala povsod tam, kjer bo to predvideno s statutom občinskega ljudskega odbora. Odlok o ustanovitvi stanovanjske skupnosti pa bo sprejel občinski ljudski odbor. Ustanovitve skupnosti bodo predlagali zbori volivcev področja, kjer se bodo oddelili, da si ustanove takšno samoupravno enoto. Če bodo prebivalci določene stanovanjske skupnosti pozneje uvideli, da je njihovo združanje preveliko, se bodo lahko oddvojili in organizirali novo. Če pa bodo menili, da je tista, v kateri so bili do tedaj, premajhna, bodo lahko predlagali združitev s sosednjo stanovanjsko skupnostjo. Če je tako, potem so razprave o tem, kako velika naj bi bila stanovanjska skupnost, ali naj šteje 30.000 ali pa 5.000 prebivalcev, skorajda odveč. Vsekar pa je že sedaj jasno, da bodo stanovanjske skupnosti v čisto industrijskem središču, kjer je zaposlena večina prebivalstva, tako žensk kot moških, manjše; v naseljih, kjer pa je prebivalstvo pomešano s kmetovalci ali pa ni industrije, kjer bi se lahko zaposlile tudi ženske, bodo te vsaj v začetku večje.

V zakonu so določene naloge, ki jih bo lahko opravljala stanovanjska skupnost. Tu gre predvsem za skrb za otroke, za socialno ogrožene; stanovanjska skupnost bo organizirala servise, s katerimi bo pomagala zaposlenim članom družine, itd. Zakon dopušča, da bodo stanovanjske

skupnosti v sporazumu z občino prevzele tudi nekatere opravke, ki niso predvideni v zakonu. Tak dogovor lahko vključuje tudi denarna sredstva, ki bi bila potrebna za opravljanje takih nalog. V nobenem primeru pa stanovanjska skupnost ne bo mogla prevzemati upravnih poslov.

Zakon dopušča, da lahko stanovanjske skupnosti organizirajo skupne ustanove in servise, če bi se izkazalo, da bi bile premalo donosne, če bi jih osnovala posamezne skupnosti. Osutek zakona predvideva, da bodo občine predpisovale minimalne obveznosti za vse tiste dejavnosti, ki se bodo ukvarjale z neposrednimi uslugami za družine (s pranjem, čiščenjem, šivanjem, krpanjem itd.) ali z družbeno prehrano. Vse take organizacije naj bi občine osnovala tako kot komunalne ustanove. Vsi drugi servisi, ki ne bodo nudili neposrednih uslug družinam, pa naj bi imeli po pravilih iste obveznosti, kot vsaka druga gospodarska organizacija.

Dalje, urejuje osutek zakona tudi odnose med občino in stanovanjsko skupnostjo. Stanovanjska skupnost je družbeni organ, ki naj bi dopolnjeval dejavnost komunne na tistih področjih, kjer občina oziroma komunalne službe tega ne zmorejo. Seveda mora biti dejavnost stanovanjskih skupnosti vsaj delna in dejavnostjo občine. Zato načrt zakona zagotavlja stanovanjski skupnosti popolno samostojnost v mejah, ki bodo zagotovila potrebno enotnost pri opravljanju nalog. To sodelovanje bo v bistvu zagotovljeno že s tem, da bo občinski ljudski odbor oziroma pristojni svet potrjeval statut vsake stanovanjske skupnosti. Mimo tega urejuje zakon tudi odnose med skupnostjo in hišnimi sveti. Stanovanjska skupnost ne bo nek višji organ nad hišnimi sveti. Sicer bodo lahko sodelovali, toda hišni sveti bodo ostali povsem samostojni organi družbenega upravljanja. Zakon urejuje tudi materialna vprašanja stanovanjskih skupnosti. O tem in o drugih zakonih pa v naših prihodnjih pregledih.

Huda prometna nesreča v Draščih

V nedeljo 3. avgusta je bila v Draščih huda nesreča, na katero so s svojim tovornim avtomobilom prišli tudi štirje bratje Kaburji.

Veselo razpoložena sta se malo pred pol osmo uro zvečer vračala z veselje 34-letni Jože in 15-letni Zlatko Kabur. Trilostni tovornjak je vozil Jože Kabur, ki ni imel šoferskega izpita. Za takoj ob začetku vožnje je avto zanašalo, tako da so morali pred nevihtim in verjetno vinjenim vozačem minidolci pobegniti s ceste v bližnje vinograde.

Na ostriem in dokaj strmim ovinku pod Drašči je Jožeta Kaburja v hitri vožnji zaneslo čisto na levo. Pravi v tem hipu je pravilno po desni privzeli navzgor z mopedom metilski fotograf Josip

Fabjančič, ki je na zadnjem sedenju peljal tudi svojega 11-letnega sina Vlada. Nesreči se ni dalo več izogniti in tovornjak je pregazil moped, vozač in njegov sin pa sta se znašla med kolesi. Srečnemu naključju se je zahvaliti, da ju ni kolesje čisto strlo, kajti tovor-njak je zavozil nad njima in se drugi strani ceste precej poškodovan ustavil ob škarpah.

Medtem ko je mlajši Fabjančič odnesel le lažje poškodbe, je očetu dvakrat zlomilo desno nogo, raztrgalo levo peto in hkrati močno poškodovalo glavo.

Najbolj žalostno je, da sta oba Kaburja pustila ponesrečenca sredi ceste in sama peš pobegnula rez vinograde, kar tudi njuno vozilo ni bilo več uporabno za vožnjo.

Ponesrečenega Fabjančiča so takoj odpeljali v novomeško bolnišnico in ga operirali. Zadnjo besedo pri tej nesreči pa bo seveda imelo sodišče.

DOSLEJ SMO IZVOZILI ZA 50 MILIJARD

Navzlic otežkočenemu plasiranju blaga in padcu cen na svetovnem trgu smo v prvih petih mesecih letošnjega leta izvozili na tuja tržišča blaga » vrednosti 50 milijard in 420 milijonov dinarjev.

PRODAMO 1.80 ha gozda

v bližini ceste od Trebnjega proti Mirni; gozd je zaraščen z dozorlelimi smrekami

Ponudbe pošljite na naslov:

KZ Trebnje

Uprava za ceste LRS - Tehnična sekcija Novo mesto, Ljubljanska c 8

razpisuje

na podlagi člena 156 Uredbe o izvrševanju proračunov in po računovodstvenem poslovanju organov in zavodov (Uradni list FLRJ št. 35/55)

USTNO LICITACIJO

dne 25. avgusta 1958 ob 8. uri na sedežu Tehnične sekcije v Novem mestu.

Prodani bodo sledeči izrabljeni predmeti: **tovorni avtomobil znamke »Austin« 4 t razni deli tovernega avtomobila znamke »ZIS« 3 t poltovorni avtomobil znamke »Fiat« 0,3 t motorno kolo znamke DKW 200 cm možko dvokolo znamke »Partizan« 4 zakovna kladiva stabilni 1-cilindrski dizel motor. »Deutz« 8 KS**

Nastete predmete si interese lahko ogledajo vsak dan od 7. do 14. ure. K nakupu vabimo interese obeh sektorjev.

Smrtna nesreča oiroka

V torek, 5. avgusta, popoldne so se na cestno - železniškem nadvozu v Kotu pri Semicu igrali otroci, med katerimi je bil tudi 8-letni Bojanček Kapš. Otroku je spodrsnilo in je med igro padel z nadvoza na železniški progo. V novomeški bolnišnici mu zaradi težke poškodbe niso mogli več rešiti življenja. Smrti edinke je hudo prizadela starša in vse, ki poznajo Kapšovo družino.

Številka 18

14. avgusta 1958

DOLENJSKO KMETIJSTVO

Oglasili smo se na okrajni zadrugi zvezi pri predsedniku Viktorju Zupančiču in agronomu ing. Janezu Miklavcu. Povedala sta nam, kako uresničujemo naloge, ki so pred nami v zvezi z jesensko setvijo. Stanje je trenutno takole:

Vse občine so v glavnem imele posvete s kmetijskimi zadrugami in političnimi organizacijami glede jesenske setve in pogodbenega sodelovanja. Zadruga s pomočjo aktivistov SZDL in ZK razložile pomen dobrih priprav na letošnjo setev in gospodarsko vrednost ukrepov, ki jih prinaša pogodbeno pridelovanje (kooperacija). Razpoloženje med pridelovalci je na splošno zelo dobro. V glavnem sprejemajo zadrugi predloženi načrti, medtem ko ga bodo n. pr. v občini Brežice celo povečali. Tudi KZ v Črešnjem je setveni načrt že dosegla. Zadruga v Dol. Toplicah je prva v okra-

V Jurki vasi - vaški kolobar pšenice

Zanimanje za izredno visoke pridelke pšenice italijanskih sort je zadnje tedne sprožilo po vseh naših vaseh veliko pogovorov. »Če drugje lahko, zakaj pa mi ne bi? Saj ni naša zemlja nič slabša!« Take in podobne ugotovitve so kaj razveseljevale; kažejo, da le hočemo naprej. Tudi člani kmetijske zadruge v Straži so brali in čuli o rekordnih pridelkih žita v Sloveniji in drugod po državi. V Jurki vasi se je 5 posestnikov odločilo, da bodo za 2 in pol hektara pšenice uvedli vaški kolobar. O tem premišljujejo tudi kmetje v Vavti vasi.

DOBRE PRIPRAVE

Veliko zanimanje za setev italijanskih sort pšenice - Občina Brežice je plan jesenske setve povečala - Lepi uspehi tudi v občinah Videm-Krško, Senovo, Straža-Toplice in Novo mesto - Zadnji rok za prijave semen, umetnih gnojil in strojne obdelave je 16. avgust!

SREČANJE TRAKTORISTOV

29., 30. in 31. avgusta bo v Novem mestu republiško tekmovanje traktoristov v oranju, spretnosti vožnji in kratkem teoretičnem izpitu. Traktoristi se bodo pomerili v Srebrničah in na Grmu. 29. avgusta popoldne bo 3. republiška konferenca traktoristov v Novem mestu; 30. avgusta bo ob 7. uri tekmovanje v Srebrničah, ob 14. uri se srečajo mladi zadrugniki na Grmu, zvečer pa bo družabna prireditev. 31. avgusta bo budnica v Nove meste, po budnici medrepubliško tekmovanje mladincev z avtomobilske ceste v oranju, spretnosti vožnji in teoriji, ob 11. uri dopolne povorka s stroji. ob 15. uri pa razdelitev nagrad.

V Srebrničah bo zagotovljen prevoz z avtobusi. Priporočamo obisk zanimivih tekmovanj najboljših slovenskih traktoristov, zlasti pa vabimo na prireditve mlade zadrugnike iz vseh krajev Dolenjske!

Na tekmovanju bo sodelovalo približno 80 traktoristov. Pokroviteljstvo nad tekmovanjem so prevzeli Glavni odbor Ljudske tehnike Slovenije, OLO in OZZ Novo mesto.

Na republiškem tekmovanju konec tega meseca bo sestavljena ekipa najboljših slovenskih traktoristov, ki bodo nastopili 13. in 14. septembra na zveznem tekmovanju traktoristov na Trški gori pri Novem mestu. Zmagovalci na tekmovanju bodo dobili praktične in častne nagrade. Tudi na to pomembno tekmovanje opozarjamo vse naše bralce.

ju sporočila vse svoje potrebe po semenih, gnojilih in strojih. Posebno dobre vaše sestanke in posvetovanja s kmetovalci so organizirali v občinah Brežice, Videm-Krško in Senovo. Imamo pa tudi nekaj takih zadrug, kjer se šele »pogovarjajo« o jesenski setvi, nič pa še niso zbrali naročil in ne vedo, koliko žita bodo posejali po pogodbenem sodelovanju (KZ Hinje). V novomeški občini so organizirali zelo dobro posvetovanje z upravniki zadrug; oddelek za gospodarstvo skrbi za uresničitev sprejetih nalog.

DA NE BO PREPOZNO!

Točne številke o površinah in potrebe semen, umetnih gnojil in strojev so zbrali na posvetnih poslovnih zvez, ki so bili v tork v Brežicah, večeraj v Novem mestu, danes pa je tak sestanek v Črnomlju. Tam, kjer podatkov še niso zbrali in oddali, obstaja nevarnost, da naša jesenska setev ne bodo mogli uresničiti. Republiška poslovna zveza se bo pri konkretnih naročilih semen, gnojil in strojev opirala samo na površine, za katere bodo podpisane pogodbe o sodelovanju! Samo tiste zadruge, ki bodo imele za celotne površine sklenjene tudi pogodbe, lahko računajo na pomoč skupnosti pri razdeljevanju semen, umetnih gnojil in strojev. Zato opozarjamo zadruge, da morajo biti ti podatki najpozneje v soboto, 16. avgusta, na okrajni zadrugi zvezi!

Republiška poslovna zveza bo do konca septembra pravočasno zagotovila vse potrebno, da za jesensko setev ne bo zadržkov.

»SLOVENSKA VAS POD KAPITALISTIČNIM JARMOM«

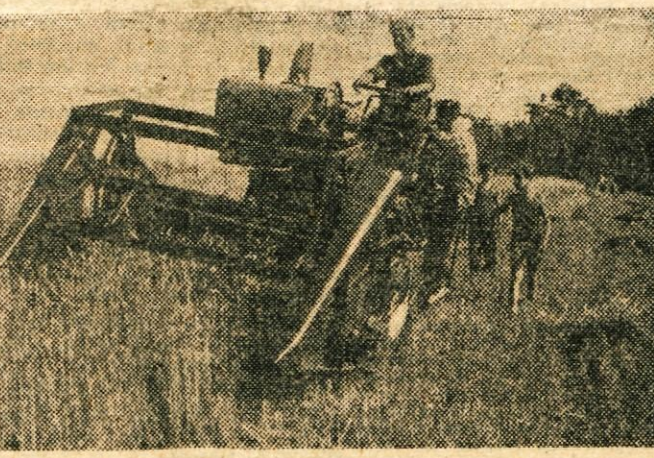
Na naši vasi polagoma pozabljajo na težke čase, v katerih so živeli pred 20 ali 25 leti. Takrat je morala naša vas okušati vso težo kapitalističnega gospodarstva, ki do slovenskega malega kmeta ni imelo nobenega obzira, marveč si je prizadevalo čim več zaslužiti na njegov račun. Te razmere bi šle polagoma v pozabo, kajti novi časi, nove skrbi in nova prizadevanja bi jih nekako prekrila.

Toda v letih 1935 in 1936 je napisal pokojni inženir agronomije JANEZ MARENTIČ na temelju zbranega gradiva in podatkov o teh razmerah izčrpano razpravo, ki jo je naslovil SLOVENSKA VAS POD KAPITALISTIČNIM JARMOM. V njej je v 27 poglavjih prikazal razmere na slovenski vasi in vse trpljenje slovenskega malega kmeta v kapitalističnem gospodarstvu. To knjigo je izdal založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani in opremil jo je akademski slikar Ivo Šubic z izvrstnimi risbami. Na koncu je razpravi dodan še zadnji Marentičev članek: »Čigava je bila zemlja v Sloveniji za časa Jugoslavije.« Izčrpen uvod o knjigi smi in o njenem piscu je napisal ing. Jože Levstik. V knjigi je tudi objavljen članek Lada Kozarke »Nekaj o delu Partije med slovenskim kmečkim ljudstvom.«

Knjiga ima 176 strani in stane vezana v polplatno 880 dinarjev. Dobi se v knjigarnah in založbi v Ljubljani.

Do pomladi: še 140 ha

Zadnje tedne so dolenski kmetje podpisali pogodb za 102 hektara novih hmeljišč. Skupno bodo do pomladi 1959 pripravljene za obdelavo novih 140 hektarov zemljišč, na katerih bodo pridelovali hmelj s pogodbenim sodelovanjem med zadrugami in kmeti.



Letos je domači kombajn tovarne »ZMAJ« v Zemunu, las kmetijske proizvodnje zveze v Črnomlju, že in mlati belokranjski kmet na veliko in vsesplošno zadovoljstvo. »Le še več takih strojev!« to je zdaj vroča želja vseh, ki so videli tega jeklenega pomočnika v poletni vročini na naših poljih (Foto: Jože Skof)



Prvoletni nasad hmelja v Črnomlju je že 14. julija presegel hitno oporo. In kar je prav tako zanimivo: pol hektara novega hmeljišča je na bivšem steljniku, ki je bil enkrat preran. Hmelj je prav na tej parceli najlepši! (Foto: Jože Skof)

Zlata roža v Beli krajini

Na Kmetijskem posestvu v Metliki je te dni zrasla do vrha štirinadstropna sušilnica hmelja. Splošno gradbeno podjetje »Pionir« jo je pričelo graditi konec maja, zdaj pa že vihra na vrhu smrečica in delavci hitro z notranjimi deli. Sušilnica mora namreč biti pripravljena, da v drugi polovici avgusta pritrne sušiti obrati hmelj. Sušilnice bodo prihodnji teden opremlili s specialno pečjo, kurjeno na premog, in posebno tristo-kilsko dvigalo bo nosilo polne košare hmeljevih cvetov do posameznih nadstropij, v katerih bo krožil toplek zrak in sušil to dragoceno industrijsko rastlino.

Delavci v sušilnici hite, kajti novozasajeni hmelj se po čezah vzpenja vedno više in njegovi cvetovi - zlata roža, kot ji pravijo v Savinjski dolini - bodo sredi avgusta že zreli.

Na Kmetijskem posestvu v Mestnem logu smo poskušali upravnik Justina Meha, ki je enajsto leto vodi to posestvo.

»Kajpak, pravi tovarš Meh, tudi v Beli krajini smo letos pričeli saditi hmelj. Glavna Zadruga zveza v Ljubljani je namreč sklenila znatno povečati hmeljske površine v Sloveniji, in sicer naj bi v dveh letih

narasle od sedanjih 2500 na 5000 hektarov. Opazili so namreč, da se je pričel hmelj v Savinjski dolini ponekod že izrojevati in zadnja leta ne dosega tistega pridelka kot prejšnje čase. Vrh tega je hmelj gospodarsko zelo donosna rastlina, ki nam lahko pri izvozu prinese lepo devizo. Zato so poskušali po Sloveniji s novimi nasadi, med drugim tudi na Dolenjskem in v Beli krajini.

Tako so na primer v črnomaljski občini letos zasadili približno 5 ha hmeljskih nasadov, pri nas v Metliki pa malo več, in sicer v Mestnem logu in na Ravnih njivah.

Saditi smo pričeli razmeroma pozno, ker je bilo treba prej postaviti drogove in napraviti žičnico. To delo, ki smo ga bili opravili sami, pa se je nekoliko zavleklo, ker takrat ni bilo dovolj delovne sile.

»Od kje ste dobili hmeljeve sadike?«

»Iz Zalca v Savinjski dolini. V Metliki je prišlo čez 30.000 hmeljevih ključev tipa Goiding in te smo konec aprila in v začetku maja pričeli saditi v zemljo.

Hmelj potrebuje globoko, vlažno zemljo. V Mestnem logu ob Kolpi je teren za to rastiščno kar ugoden, medtem ko je zemlja v Ravnih njivah bolj suha. No, sicer pa je letos na splošno zelo suho in vroče poletje in bo kljub pozni saditvi hmelj prej dozorel, kot smo mislili.

»Kaj pa okopavanje in drugo?«

»Okopavanje je seveda strojno. Opravljamo ga s posebnim traktorjem, pri katerem se kolega poljubno zožijo. Prav tako je tudi škropljenje strojno. Velika nadiaga za hmelj je predvsem redni pakej.

»Koliko pridelka upate spraviti letos?«

Najprej je treba vedeti, da hmelj popolnoma dozori šele tretje leto. Po načrtih je predvideno, naj bi hektar hmeljskih nasadov prvo leto vrge 100 do 140 kg hmelja, drugo leto 400 do 500 kg, tretje pa 1000 do 1200 kg ali celo več. Upamo, da bomo te norme dosegli. Točno pa vam bomo lahko povedali, ko bo hmelj obran in posušen. Tudi mene končni rezultat močno zanima.

»Torej bo sušilnica do obiranja hmelja gotova?«

»Bo, saj se je gradbeno podjetje »Pionir« močno potrudilo. Vsa notranjščina sušilnice bo izgotovljena in opremljena do 15. avgusta. Ker je sedaj to prva sušilnica hmelja v Beli krajini, bomo v njej sušili tudi hmelj, ki ga bodo pridelali v črnomaljski občini.

»Kam boste pošiljali posušene hmelj?«

»V center slovenskega hmeljarskega - v Zalec. Od tam naprej bodo oni poskrbeli zanj. Naša skrb tu v Beli krajini pa je predvsem, da prihodnjo pomlad povečamo hmeljske površine in s pravilnim gnojenjem in obdelavo dosežemo čim višje hektarske donose in s tem višji dohodek. To pa je velika želja nas vseh.

Ing F. Darovec

Zdravstveno zavarovanje za kmečko prebivalstvo

Uvedba zdravstvenega zavarovanja kmečkega prebivalstva je samo še vprašanje časa. Zdaj sestavljajo končno besedilo osnutka zakona o tem pravnem, da bi lahko čimprej začeli uveljavljati zdravstveno zavarovanje te vrste.

Zdravstvene zaščite je zdaj deležnih pri nas nekaj nad 7 milijonov prebivalcev, medtem ko jih je večina nezavarovanih. Obstoj teh dveh kategorij ljudi povzroča precejšnje težave pri uresničevanju enotne zdravstvene politike, zlasti še pri širokih preventivnih zdravstvenih ukrepih.

DEL KMETOV JE ZDRAVSTVENO ŽE ZAŠČITEN

Toda podatki o številu zavarovancev ne nudijo stvarne slike stanja zdravstvene zaščite pri nas. Trideset najhujših bolezni (rak, TBC, levkemija, malarija, nekatere kožne in druge nalezljive bolezni itd.) zdravijo brezplačno v breme skupnosti. Prav tako imajo žene kmetovalcev pravico do brezplačnega poroda. V okviru splošne zaščite zdravljenja otrok do treh let ni treba plačati, kar velja tudi za šolanje itd.

Revni kmetovalci, ki nimajo sredstev za zdravljenje, lahko brezplačno obiskujejo zdravstvene ustanove, tudi kadar zbole za drugimi boleznimi, ne samo za nalezljivimi. Izdatke te vrste krijejo ljudski odbori, ki se s tem često znajdejo v položaju dolžnikov zdravstvenih ustanov. Število zdravstvenih nezavarovanih kmetovalcev je tako dejansko manjše kot je videti na prvi pogled.

Da bi se izognili različnemu obravnavanju posameznih skupin prebivalstva glede zdravstvenega zavarovanja, predvideva osnutek zakona za vse kmetovalce uvedbo osnovne in razširjene zdravstvene zaščite.

Osnovna zdravstvena zaščita bo predvidoma obsegala zdravniški pregled in zdravljenje v zdravstvenih ustanovah, dajanje zdravil in sanitetnega materiala, zobotehnično pomoč itd. Razširjeno zaščito bodo uvedli v občinah, ki imajo zadostno

Ta teden - prvi hmelj

Izredno ugodno vreme je omogočilo nadvse lepo rast hmelja zlasti v Beli krajini. V Metliki računajo, da ga bodo prihodnje dni prvič obirali, medtem ko bo hmelj drugje na Dolenjskem dozorel čez kak teden. Dosedanje ugotovitve potrjujejo vsa pričakovanja strokovnjakov; tudi naša zemlja in podnebje bosta dajala hmelj odlične kakovosti!

Vsem, ki bodo sejali italijansko pšenico

Uporaba dobrega semena ter izbira dobre sorte je le en ukrep v borbi za visoke pridelke, da pa bo dobro uspehe le, če bodo izvršeni tudi drugi ukrepi. Pridelovalce italijanskih pšenice je treba opozoriti na nekatere posebnosti, ki jih morajo upoštevati pri pripravi zemlje, gnojenju, setvi in pozneje pri negi posevka. Italijanske sorte so mnogo zahtevnejše in če tega ne bi upoštevali pri posejanem semenu, ne bi imeli žaželenega uspeha.

Zemlja za pšenico naj bo srednje težka ali težka. Lahka, plitva ali zamačvirjena tla za pšenico niso primerena, prav tako ne močno kisla tla. Od kakovosti zemlje je odvisna tudi izbira sorte. Na najboljšo zemljo bomo sejali najbolj rodovitne sorte, kot so produktore in san pastore. Za lažjo in slabšo zemljo bomo izbrali manj zahtevno sorto, kot so elia, san marino, virgilio.

Za pšenico je ugodno, če jo sejemo na njivo, kjer je prej rasel rani ali srednje pozni krompir, kromdneja koruza, stročnice za zrnje, grmške okopavine in razne industrijske rastline. Izboljša se za pšenico manj primeren, zlasti se, če ni zemlja pravočasno in dobro obdelana.

Posebnost italijanskih sort je, da zahtevajo globoko zrahljano zemljo. Pri nas po navadi preplitvo orjejo in bi morali ornilo poglobiti, kjer je možno. Napačno bi pa bilo, če bi ornilo poglobili na en mah. To lahko storimo le tedaj, če med dosedanjim ornilom in spodnjo plastjo ni bistvene

Za predsetveno oranje bo letos na razpolago posebna mešanica nitrofoskala, ki bo vsebovala vse hranilne snovi, ki jih moramo dati v zemljo pred setvijo, in sicer 4 odstotke dušika, 24 odstotkov fosforne kisline in 20 odstotkov kalijevega oksida. Nitrofoskal mora biti potrošen vsaj teden dni pred setvijo, da ne bo trpela kaljivost semena.

Potrebe po gnojilih so v različnih zemljah različne, zato ni mogoče dati splošnega recepta za gnojenje. Za orientacijo navajam približne količine gnojil, ki jih je treba uporabiti za dosego srednjih in visokih pridelkov. Pri čemer se upošteva, da so tla povprečna, agrotehniška, dobra, uporaba primerne sorte in najugodnejši sklop rastlin.

Za pridelke okoli 35 do 40 q/a zrna 500 kg/ha nitrofoskala 4:24:20 - dve tretjini zaorati, eno tretjino zabranati, 75 kg/ha kalijevega nitrata preko zime, 50 kg/ha kalijevega nitrata preko zime, 75 kg/ha kalijevega nitrata preko zime in 100 kg/ha apnenomonijskega solitra ob kolenčenju.

Za pridelke približno 50 do 60 q/a zrna je potrebno: 900 kg/ha nitrofoskala 4:24:20 - dve tretjini zaorati, eno tretjino zabranati ter dvakrat po 75 kg/ha in enkrat 100 kg/ha kalijevega nitrata preko zime, ter 175 kg/ha apnenomonijskega solitra ob kolenčenju.

Glede na čas setve ločimo tri skupine sort: 1. sorte, ki jih sejemo od 5. do 15. oktobra so: bavarka, virgilio, U. 1. 2. sorte, ki jih sejemo od 10. do 20. oktobra so: san pastore, san marino, produktore, 3. sorte, ki jih sejemo najpozneje od 15. do 25. oktobra so: salto in elia. Količina semena, ki ga potrebujemo na hektar, je odvisna od kakovosti semena ter od sorte. Slabo kalitvega ali zrnatega semena potrebujemo večje količine. Večina visokoproduktivnih sort zahteva gostejšo setev. Te sorte se tudi slabše obračajo. Glede na količino semena, ki ga potrebujemo na hektar, lahko dobimo italijanske sorte na več skupin: prva

skupina s sorto produktore prenese zelo gost sklop 500 do 550 zrn na kvadratni meter in sejemo na hektar 220 do 240 kg semena; druga skupina s sortama salto in san pastore prenese srednje gost sklop 450 do 500 zrn na kvadratni meter in zahteva na hektar 200 do 220 kg semena; tretja skupina s sorto elia prenese redkejši sklop 400 do 450 zrn na kvadratni meter in zahteva 170 do 190 kg semena na hektar; četrta skupina s sortami U. 1., san marino, virgilio, bavarka pa zahteva najredkejši sklop 350 do 400 zrn na kvadratni meter in potrebujemo na hektar 160 do 170 kg semena.

Omenjene so le sorte, ki pridejo v poštev v našem okraju. Če se setev zakasni, je treba za vsak dan zamude dodati še po 2 kg semena več.

Ročno setev mora zamenjati sejalnica. Pred setvijo se moramo odločiti ali bomo posevek okopavali ali ne. Ako ga bomo okopavali, moramo sejati v progah, da so vrste narazen 8 cm + 27 cm + 8 cm itd. Tako dobimo dve vrsti, ki sta narazen po 8 cm, od sedanjih pa po 27 cm.

Prek zime posevek dognodimo s dušičnimi gnojili. Po potrebi spomlad posevek povajamo. V proge sejan posevek enkrat ali dvakrat okopljemo s vprežnim okopalnikom ali z volfovimi orodjem. V ozke redi sejan posevek pa samo prebravamo z mrežno ali lahko brano. Zapleveljene posevke moramo poskopiti s herbicidi.

Sorti salto in virgilio smo že letos pridelovali na precejšnjih površinah in ju naši kmetje že dobro poznajo. Letošnje jesen pa bomo razširili tri nove italijanske sorte: san pastore, san marino in elia. San pastore je precej odporna proti mrazu in rji, dobro odporna proti prisilni zornitvi, dobro obrodi tudi na srednjeročovitni zemlji. Je rana pšenica, golica, visoka do 115 centimetrov. Elia je tudi golica, primerna za tla srednje in slabše plodnosti. San marino je rana pšenica, srednje visoka, ki jo kaže širiti na slabših zemljah in v višjih legah.

Ing F. Darovec



Daljnovid visoke napetosti postavljajo s pomočjo posebnih vrvi

Štirje stoletni jubileji

Spremembe v novomeških šolskih vodstvih

V MIRNI PEČI so začeli pripravljati šolo že leta 1856, ko je bil organist Franc Hribnik poslan v Prezid za učitelja. Določili so učiteljsko, organistovsko in cerkveno plačo, ki je kljub obsežnosti župnije presegla trikratni minimum le za dobre 3 goldinarje. Ako bi bil učitelj nameščen že jeseni 1856, bi stanoval v mežariji, poučeval pa v zasilnem lokalu, ki bi sprejel približno 30 otrok. Šolsko poslopje so začeli zidati spomladi 1857. Novembra istega leta je bilo že dograjeno in tudi opremljeno. Škofjski konzistorij je napisal namestitveni dekret 7. decembra in ga poslal na Bloke učitelju Matevžu Juretiču, ki je prošil za premeščenje bliže h glavi šoli. Premestitev v Mirno peč je rad sprejel. Na novem šolskem mestu je začel s poukom kot provizorni učitelj leta 1858.

Mirna peč je v konkordatski dobi predstavljala težko službeno mesto, zlasti v moralnem pogledu. Imela je živahen cestni promet, ki je dal veliko zaslužka gostilnam. Juretič, ki je moral skrbeti za 4 sinove, je tam zdržal komaj 2 leti, nato pa je resigniral na učiteljsko službo in raje odšel spomladi 1860 za notarskega koncipienta v Ljubljano. Prizadeli so ga preveliki zaostanki v plači. Tudi njegov naslednik Emanuel Tomšič se tam ni dobro znašel. Bil je dober organist in pevec, šolo pa je preveč zanemarjal. Ker je zaradi tega šolski obisk ob velikem številu šolobolnih otrok in ob veliki nejevolji staršev nezadržno padel, se je pritožila proti njemu pri konzistoriju celo deželna vlada, da bi se napravili hitri ukrepi. Za to je Emanuel Tomšič leta 1868 podal ostavko na službo in škofjski konzistorij ga je odpustil. Za njim je prišel v Mirno peč kot učitelj organist in cerkvenik Anton Smrekar iz Dolenjskih Toplic.

V Brežice se je vrnila druga skupina otrok, ki je taborila v Rimskih Toplicah. Tabor je organiziralo Društvo prijateljev mladine iz Brežic. V dveh izmenah po 14 dni je vsakokrat taborilo 24 otrok. Glavni delež pri organizaciji taborjenja je prevzela nase upraviteljica osnovne šole Rozika Bohinčeva, pomagali pa so ji Barbič, Cirer in Kranjc, ki so pedagoški vodje. Taborili so otroci iz Brežic in bližnje okolice. Prostor za taborjenje — bivše teniško igrišče, je dala na voljo uprava Vojnega zdravilišča Rimske Toplice. Šotore so postavili ob gozdu v neposredni bližini ceste, v lepem prirodnem okolju in v bližini bazena, kjer so se otroci kopali. Požrtvovalni učitelji brežiške osnovne šole so znali pionirjem pripraviti lepe počitnice.

Večkrat so pripravili pester kulturni program, posebno veselje pa so imeli z nočno stražo, saj so se pri tem primerjali z vojaki. Pionirji so tudi vsak dan hodili na izlete v lepo okolico Rimskih Toplic in v znamenite kraje celjske kotline. Med drugim so obiskali tudi rojstno hišo pesnika Antona Aškercarja.

Veseli brežiških otrok

Globokem pri Rimskih Toplicah in se s ponosom vpisali v tamkajšnje spominsko knjigo. Lepih počitniških dni se bodo še dolgo radi spominjali tako pionirji kot tudi njihovi voditelji.

Elektrike ni...

OBISK V KOLEKTIVU »ELEKTRO« VIDEM-KRŠKO

Slepeči bliski razsvetljejujejo kakor ognjene kače večerno nebo. Poletna nevihta z močnim pluskom zaliva okna, hiše in dreve. Potoki deževnice po cestah in poteh odnašajo s seboj droban pesek. Ljudje stojijo pri oknih in z mešanimi občutki opazujejo igro razbesnelih naravnih sil. Nenadoma slepeči blisk. Za droben delček sekunde je vse svetlo kakor podnevi, nato oglušajoč grom in popolna tema... spoznanje: elektrike ni! Prejane ljudi. Nato se pridružijo vprašanja: zakaj ni elektrike? Ja, kaj res ne morejo takoj popraviti take uboge napake? Človek plačuje vsak mesec, pa še od vsega skupaj ni nič! Kdaj bo enkrat pri nas vpeljan red! In podobno...

Res, ni prijetno sedeti zvečer v temi doma, posebno kadar je neurje. Zlohotna vprašanja in jeza pa niso niti potrebna niti umestna! Pomislite takrat na montere in delavce podjetja Elektro Breznica-NOVO MESTO, ki v največjem naliivu se po blatu med bliskom in gromom plazijo od droga do droga, od ene transformatorske postaje do druge. Zakaj? Zato, da bi našli napako in jo popravili. Zato, da bi spet zasvetila luč. Zato, da bi nehali godrnjati vi, ki ste sicer res brez luči, pa vsaj doma na suhem! Res, marsikatera zlohotna misel, opazka in vprašanje, vse bi izostalo, če bi takrat pomislili na montere.

Tovariši Gregorčič pri Elektro Videm-Krško nam je tako razložil delo in težave s katerimi se borijo: »Potrošnja električne energije je zadnja leta, predvsem v gospodinjstvu, močno narasla. To pomeni dvig življenjske ravni, saj se Slovenija že bliža srednjeevropskemu povprečju glede potrošnje električnega toka. Za nas pa je ta porast žal zelo težavno vprašanje. Zakaj? Zato, ker je porast potrošnje hitrejši kot gradnja novih naprav, ki so pogoj za kakovosno dobavo našim odjemalcem! Da bi jim lahko v dobavi električne energije v vsem ustrežli, bomo morali povečati zmogljivost električnih naprav (daljnovodov) in zgraditi obsežnejšo mrežo transformatorskih postaj.

Največje težave imamo z dobavo električne energije predvsem v mestih in industrijskih krajih v spodnjem Posavju. Kakovostno dobavo dosegamo le počasi, ker so naša amortizacijska sredstva premajhna. Samo ta sredstva pa lahko uporabljamo za že omenjeno povečanje zmogljivosti.

elektrifikacijo občine in prihodnjih dveh letih. Da Velikega trna smo potegnili daljnovod in zgradili transformatorsko postajo, potegnili daljnovod do Gmajne pri Raki in zgradili transformatorsko postajo ter daljnovod Senožet. Brežice, transformatorska postaja je še v gradnji. Toliko v občini Videm-Krško.

Razen tega napeljujejo daljnovod Brege — Vihre — Mrševce in gradimo trase postaj. Tamo so za nizkonapetostno omrežje že vse potrebno pripravili, drogovci že stojijo, zmanjkalo pa je sredstev za žico. Mislim, da bi bilo treba ljudem tam pomagati. Niko napetostno omrežje in hišne priključke delamo na Ljubli, v Kremenju in zgornji Vrbinški vasi. Tudi tu bo končno zasvetila električna luč.

KMETJE SAMI PRECEJ POMAGAJO

Kmetje povsod z velikim veseljem pomagajo pri elektrifikaciji. Odgovorili so na vsa naša vprašanja, dali so potrebne delovne sile, dajajo lesene droge in po svojih močeh finančno prispevajo. Delno najemajo srednjeročna posojila, ki jih posreduje občina Videm-Krško.

Naš kolektiv šteje 120 ljudi, od tega je 85 terenskih delavcev; to so monterji, sofarji, kvalificirani delavci in delavnici in ostali polkvalificirani delavci. Imamo samo eno delavnico. Gradimo novo upravno poslopje na Vidnu, v spodnjih prostorih nameravamo urediti delavnico. Ker nam zmanjkajo sredstev, iščemo posojilo in imamo pri tem velike težave.

Upravljamo 270 km daljnovodov z napetostjo 20.000 voltov in 940 kilometrov nizkonapetostnega omrežja. Za redno delo električne energije skrbi 87 transformatorskih postaj na našem območju. Z električno energijo oskrbuje 15.200 odjemalcev.

Letos smo potegnili 16 km 20.000 voltov novih daljnovodov, približno 40 km nizko napetostnega omrežja in zgradili ali še gradimo 9 transformatorskih postaj.

Vzdrževanje tako velikega omrežja je naporno, posebno če govorimo o težavah, ki smo jih že omenili. Odjemalci pa želimo povedati, da se trudimo in do skrajnosti naperemo v želji, da bi jim dobavljali električno energijo kolikor je le mogoče kakovosno in brez motenj!

Kolektiv podjetja »Elektro Videm-Krško« želimo pri tem napornem in odgovornem delu tudi v bodoče kar največ uspehov!

SOLSTVO

OBVESTILO VAJENCEM

Upraviteljstvo Vajenske šole raznih strokovnih mestu sporoča za začetek šolskega leta 1958-59 sledeče:

1. Vsi tisti, ki iz tehničnih razlogov niso dovršili 6 razredov osnovne šole, oziroma 2 razreda gimnazije ter za nekatere stroke 7 razredov osnovne šole oziroma 3 razrede gimnazije, bodo imeli preizkušnjo znanja iz slovenskega jezika in računstva dne 26. avgusta in 27. avgusta ob 7. uri zjutraj.
2. Preizkušnjo znanja morajo prineseti s seboj zadnje šolske spričevalo in dovoljenje sveta za šolstvo, prosveto in kulturo OLO Novo mesto.
3. Popravni izpiti za vse razrede bodo dne 26. in 27. avgusta. Vsi, ki imajo popravne izpite, naj pridejo 26. avgusta ob 7. uri zjutraj v šolo, kjer bodo dobili podroben razpored izpitov. S seboj naj prinesejo zadnje šolske spričevalo.
4. Zaključni izpiti jesenskega roka bodo dne 31. avgusta ter 1. in 2. septembra.
5. Vsi tisti, ki bodo delali zaključni izpit jesenskega roka, naj se javijo 31. avgusta ob 7. uri zjutraj v šolskih prostorih, kjer bodo dobili podroben program izpitov. S seboj morajo prineseti zaključno spričevalo III. razreda.
6. Vpisovanje v vse razrede Vajenske šole bo dne 3. in 4. septembra ob 8. uri zjutraj.
7. S seboj morajo vajenci prineseti učno pogodbo in zadnje šolske spričevalo.
8. Prvi šolski dan je dne 5. septembra.
9. Vsi vajenci vseh letnikov morajo priti na dan ob 7. uri zjutraj v šolo, kjer bodo dobili razporeditev po razredih in urnik.

Kmetijsko gospodinjstvo šola Mala Loka

Kmetijska šola za dekleta na Mali Loki razpisuje vpis za šolsko leto 1958-59. Pogoj za sprejem so: dovršena osemletka ali nedovršena osemletka s sprejemnim izpitom iz slovenskega jezika in računstva, starost naj 16 let. Nekoliko manj prošnja je treba vložiti na vpisni izpit iz rojstne matične knjige, zadnje šolske spričevalo, zdravstveno spričevalo, potrdilo o plačevanju vzdrževalnine. Prošnja je treba vložiti najkasneje do 29. avgusta 1958. Mesečna vzdrževalnina je 4.500 din.

Razpis Višje šole za telesno vzgojo

Uprava Višje šole za telesno vzgojo v Ljubljani razpisuje

NATECAJ za sprejem rednih in izrednih slušateljev v študijskem letu 1958-59.

1. Kandidati morajo imeti popolno srednjo šolo.
2. Opraviti morajo sprejemni izpit in zdravniški pregled.
3. Izredni slušatelji morajo dokazati, da so redno zaposleni kot učitelji v telesnovzgojni stroki.
4. Kandidati naj se javijo na upravo šole v Ljubljani, Tabor 13, 22. septembra t. j. od devetih dopoldne do zdravniškega pregleda.
5. 23. septembra ob osmih bo na istem mestu sprejemni izpit, ki obsega:
 - a) za moške: tek na 50 m in 1500 m; skok v višino, poljubno vajo na bradli; in drugo; prekoski preko kose; plezanje po vrvi na 5 m; spretnost v obvladavanju žoge; plavanje.
 - b) za ženske: tek na 50 m in 800 m; skok v višino, poljubno vajo na dovorniški bradli ali gredi; prekoski preko

Izpiti na novomeški gimnaziji

V jesenskem roku bodo popravni izpiti na gimnaziji v Novem mestu od 25. avgusta dalje. Za vse prve razrede gimnazije (Ia, b, c, d, e, f) 25. avgusta, za druge razrede (2a, 2b, 2c, 2d) 26. avgusta, za vse tretje razrede (3a, 3b, 3c, 3d) 27. avgusta, 2. c ima popravne izpite 28. avgusta. Vsak dan se bodo izpiti pričeli ob osmih zjutraj.



Marjan Gazvoda, 2. c. razred: POLIFEM — Obiščite razstavo risb v novomeški gimnaziji!

Za 450 milijonov sveč

Na vrhu Empire State Building v New Yorku (najvišje zgradbe na svetu) je postavljen žaromet, čigar svetiloba se vidi na zemlji iz daljave 125 km, iz zraka pa celo iz daljave 500 km.

ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO

Prehrana v starosti

Ko so ljudje starejši, se že z nekim prirodnim čutom varujejo prekomernih telesnih naporov, prav tako pa tudi preobline in pretežke hrane. Razumljivo je, da so med ljudmi tudi izjeme, ki mislijo, da še prav toliko zmorejše kot v mladih letih. Znanstveno pa je ugotovljeno, da se s starostjo pojavljajo različne spremembe v telesu, kar človek nekako instinktivno čuti in že sam izvaja različne zaščitne ukrepe. Te spremembe, ki se s starostjo pojavljajo, vplivajo tudi na prehrano. Pri starih ljudeh se spremeni količinska zahteva po raznih hranilnih snoveh.

Prva taka sprememba ali zahteva glede hrane je v tem, da zdravniki starih ljudi ne priporočajo samo treh obrokov hrane, temveč so nujne vmesne malice, in to dopolne in polpoldne. Samo trije obroki, ki so zato izdatnejši, preveč obremenjuje organe, ki so v starosti že tudi manj sposobni za svoje delo. Preobličja zaužite hrane jih preobremenjuje in povzroča prebavne težave.

Druga sprememba glede hrane v starosti je količinska. Ne samo, da se spreminja potreba po različnih hranilnih snoveh, zmanjšuje se na splošno tudi količina. Star človek potrebuje količinsko manj hrane kot pa mlad.

Zato pa mora biti hrana še skrbneje sestavljena kot v mladih letih.

Količinske zahteve po maščobi, ogljikovih hidratih (sladkorju in škrobnatih živilih) postajajo manjše, narašča pa potreba po beljakovinah, zaščitnih snoveh (rudninskih soleh in vitaminih) in pa po tekočinah. Te spremembe zahteve po sestavi hrane imajo različne vzroke. Beljakovine, ki jih s hrano uživamo, mora telo najprej v prebavnih organih razgraditi, da jih lahko docela izkoristi. Prebavni organi starejšega človeka niso več v taki meri sposobni za to presnovno razgradnjo beljakovin kot v mlajših letih. Nekaj beljakovin ostane neizkoriščenih. Da to izgubo izravnajo, potrebuje star človek več beljakovin. V mladih letih zadostuje 1 gram beljakovin na 1 kilogram telesne teže dnevno, pri starem človeku pa se zviša na 1,2 grama, to je za petino, 45% beljakovin pa mora biti živalskega izvora.

Pogosto ugotavljajo zdravniki, da ima prav pomankanje beljakovin pri starih ljudeh za posledico malokrvnost in druge težave. Ker telo ne dobi dovolj beljakovinskih snovi, ki so potrebne za tvorjenje krvi in fermentov, se tudi telesne celice ne obnavljajo nemoteno.

Vse vrste beljakovin pa za starega človeka niso enako primerne. Najbolj je priporočljiva beljakovina, ki jo vsebuje mleko in mlečni izdelki, ker je lahko prebavljiva. Z mlekom pa dobi

človek še rudninske snovi, kot sta kalcij in fosfor ter vitamine. Lahko prebavna in staremu človeku ustrezna beljakovina je tudi v ribah. Ribe naj bodo nemastnih vrst, ker je tudi potreba po maščobah pri starih ljudeh za četrtino ali petino manjša. Tudi pri ostalem mesu je treba skrbeti, da izbiramo nemastne vrste in tudi nemastne kose.

Zmanjšano uživanje maščob v starosti priporočajo zdravniki zato, ker prebavni organi maščobo presnavljajo. Maščoba pospešuje tudi poapnenje žil, preobremenjuje srce in tudi druge organe. Staremu človeku zadostuje dnevno 3-4 dkg maščobe in to lahko prebavnih, kot sta olje in surovo maslo.

Prebavni organi starega človeka pa še vedno dobro prebavljajo ogljikove hidrate in jih docela izkoriščajo. Ker pa te vrste živila (sladkorji, škrobna živila) človeku tudi reže, naj jih star človek ne uživa preveč. Pri izbiri živil te vrste se odločimo predvsem za taka, ki vsebujejo tudi zaščitne snovi, to je vitaminske in rudninske snovi (ovseni kosmiči, kaša, črn kruh itd.).

Zaradi opisanih sprememb in omejitev v hrani pa je nevarnost, da uživajo stari ljudje premalo vitaminov in rudninskih snovi. Zato moramo skrbeti, da dnevno dobivajo eno in drugo. Če so slabši zob, potem jim nudimo

POSKUSITE!

JAJCA S PARADIZNIKI IN PAPRIKO

Tri očistene paprike zrežemo na tanke rezance. Prav tako tudi dva paradiznika in pol čebule. Čebulo zrumenimo na dobri žlici masti ali olja, dodamo najprej papriko, jo prepražimo, nato pa dodamo še paradiznik in pražimo, da se voda pusti. Izstopi mast. Tedaj jed solimo, zlijemo nanjo 2 do 3 razvržljana in osoljena jajca in jih pustimo, da zakisnejo.

GOLAZ IZ STROČJEGA FIZOLA

1 kg stročjega fizola, 1 kg krompirja, 6 dkg masti (za-seke) ali 3 dkg masti in 3 dkg suhe slanine, 2 čebuli, 4 paradizniki, žlička slane paprike, sol.

Na masti ali slanini zrumenimo sesekljano čebulo, dodamo posebej v slani vodi na pol kuhani fizol in na kocke zrezan krompir in solimo. Zlijemo s fiziološko in kuhamo, da je krompir mehak. Tedaj prišemo zmehčan paradiznik in sladko papriko in še malo pokuhamo. Ako dodamo jedi paradiznik s krompirjem vred ostane krompir zaradi kisline trd. H golažu damo na mizo krompir ali polento ter zeleno solato.

DROBNI NASVETI

- Prava zmelita kava ohrani svojo aromo, če jo pomešamo s stolčnim sladkorjem.
- Jedilni kis shranjujmo v temnih steklenicah, ker svetloba razkrajajoče vpliva nanj.
- Komarje preženemo iz stanovanja, če vsak dan zažemo na žerjavici nekoliko zdrobljene kafe. Okna in vrata naj bodo po tem vsaj eno uro zaprta.
- Kruh se nam poleti dalj časa drži, če dodamo testu eno ali dve žlici kisa.
- Petrolej gori svetleje, če mu prišemo za nožvo konicico soli.
- Testu pri cvrenju vsrka manj masti, če testu pridene-mo nekoliko ruma ali žganja.

Pol stoletja nespremenjeno

Naša lesna in pohištvena industrija se modernizira, še vedno pa zaostaja za tovrstno industrijo naprednejših držav. Na raznih razstavah, vselej-mih in sejnih lahko vidimo okusno in moderno pohištvo, toda v prodaji ga ni ali pa je zelo težko dobiti.

Pri »Lesnini« in »Lesu« v Ljubljani imajo kar lepo za-

logo dnevnih sob, tudi moder-nih, spalnice pa ni dobiti drug-ega kot take, ki so jo imeli že naši starši ali celo dedje. Ka-mor prideš, v vseh stanovanjih so enake omare in postelje, zlasti pa nočne omarice; soba od sobe se dostikrat razlikuje le po lesu in zavesah, pa še tu največkrat naletimo na ore-hovno korenino. To je sicer lep

in drag les, vendar je za spal-nice po mnenju strokovnjakov za notranjo opremo primernej-ši jesen ali javor, ki je svetel in naredi sobo bolj domačo in prijazno. Po novem tudi za-konski postelji ne stojita več druga poleg druge, temveč je vmes vsaj nekaj prostora. Obi-čajni tip nizkih nočnih omaric so zamenjale lične omarice, v katere res lahko nekaj spravi-mo. Za knjige je primerna polica nad vzglavjem, kot jo vidite na naši sliki.



PO GORJANSKIH TOKAVAH

(Nadaljevanje in konec)

Vremenar Nace

Pojdimo še k Miklavžu in obiščemo Nacetu Hudoklina, menda najstarejšega vremenoslovca na spodnji Dolenjski. Kot stari znanci smo se pozdravili z njim. S pogledom na vremensko hišico mi je dejal, da bom imel lepo vreme če — in ozrl se je na vetrokaz, nameščen na visokem drogju — če ne bo dežja. Ker je sonce z vso silo pripekalo in ker tudi radio ni naznanil prejšnji dan slabega vremena, sem bil z Nacetovim »troštom« kar zadovoljen. Kaj hitro sva se zapletla v pogovor o vremenoslovju in Nacetovi službi sploh. Nekako sramežljivo mi je povedal, da je letos 20. junija praznoval 25-letnico, odkar deluje kot meteorolog na Gorjancih. Pokazal mi je tudi svojo sliko in povedal, da ga je k temu nagovoril tedanji upravnik Meteorološkega zavoda v Ljubljani Oskar Reja. Kot pravi Nace sam, so z njegovim delom v Ljubljani kar zadovoljni, kar mu pravzaprav lahko verjamemo, sicer bi ne bil toliko časa v isti službi. Pa tudi z druge strani se to pozna: svoji Mančki skoraj nič več ne utege pomagati pri delu. Zlobni jeziki nekaterih novomeških »škricev« pravijo, da ima toliko dela, da mu je kar naprej vroče, zato pa ima srajco zmeraj do podbrade zapeto, na glavi pa klobuk. Toda Nace je kot meteorolog čisto drugačen kot gorjanec. Na razne opazke zna kaj ostro in duhovito odgovoriti. Izbija pač klin s klinom in nikomur ne ostane nič na dolgu.

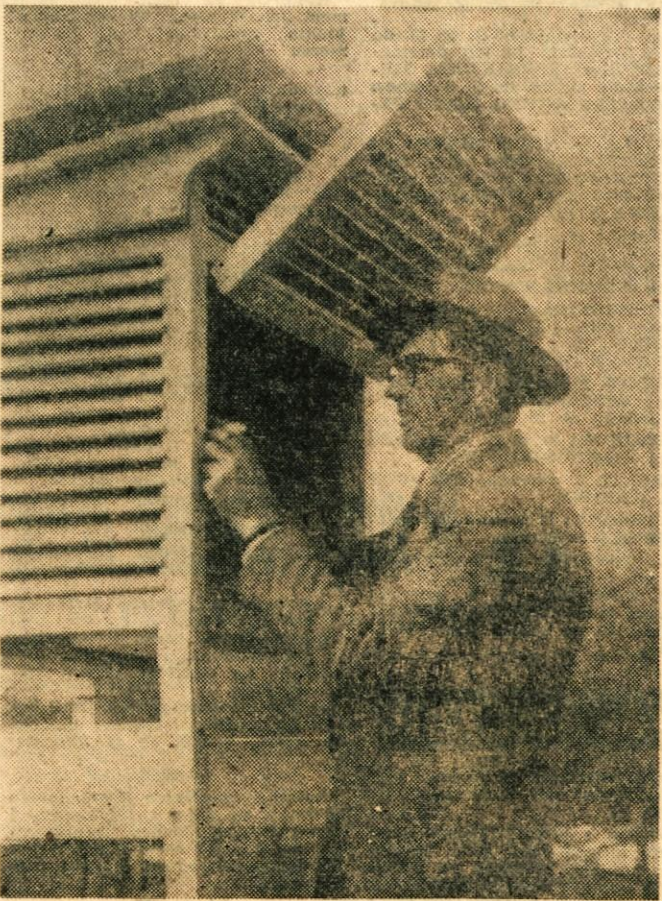
Ko smo sedeli zvečer okrog ognja, je Nace razdiral take, da smo se morali vsi smejati. Tedaj pa je prijatelj France povedal tudi tisto, kako je Nace »umrl« — seveda z njegovim izrecnim dovoljenjem. Pred leti so pri Nacetu nekaj popivali in Nace je imel obilo »dela«. Pa se je od vsega upehal in omagal in pod bruško obmoroval in — kot so vsi mislili — »za zmiraj zaspal«. Zato so ga položili na »pore«. Vendar je Nacetova trdna narava tudi »smrt« premagala in ko se je zbudil iz »smrtnega sna«, je bil malo hud, ko je videl, da je ves v rožah. Nekaj je mrmral in zginil. Od takrat j začel tudi na poživljajočo pi jačo v svoji kleti polagati več pozornosti...

Sicer pa je pri Nacetu zelo prijetno bivačariti. Sobe so čiste in svetle, Nace pa ni zamerljivec in tudi ne predrag. Bitja Janeza Trdine

Na Gorjance ne moreš, ne da bi se pri tem spomnil pisatelja Janeza Trdine, ki je prav o Gorjancih napisal toliko lepih povesti. Ker smo bili gori prav na 53. smrtni dan tega velikega barda Dolenjske, smo mu na »redvečer

v spomin zažgali velik kres. Ob njem smo se zbrali vsi, ki smo tedaj bivali pri Miklavžu. Celo kratek kulturni spored smo imeli. Ko pa je kres dogorel, smo se spet zbrali na travniku pod gostiščem, kjer je Francelj pravkar pripravil raznjiče.

Mehka poletna noč je objela Gorjance. Dolgo v noč sem še slonel pri oknu in skušal ujeti in dojeti razne glasove in šume, ki jim še ne vem izvora.



Hudoklinov Nace ni samo gostitelj zavetišča pri Miklavžu, temveč tudi vremenar, kot vidite na sliki

Ali so se pójali gorjanski škratje za vilami...? Nekaj črnega je hušnilo mimo okna — je bila morda duša enega izmed bratov, ki so prešli bratovsko kri pri Krvavem kamnu... ali je morda pojezdila na metli gorjanska čarovnica na čarovniški posvet na Klek? Razgreta domišljija mi je pričarala marsikatero podobo bližnj iz Trdinovih pravljic. Tu in tam so se posvetilele med vilami čudno oblikovane drevesne lučice. — Ugotovil sem, da so bile to daljne luč. Novega mesta, senca pa, ki je hušnila mimo okna, je bil velik netopir. Polagoma me je prevzel spanec in zleknil sem se na posteljo, da je ličkanje prijetno zasumelo in ustvarilo prijetno domačnost gorjanskega gostišča...

To in ono

Ce to primahaj na Gorjance od koderkoli, se ustaviš najprej pri »Gospodični«, kjer stoji prijazni dom Vinka Padersiča. Razen dobrot, ki jih dobiš obvezno spiješ tudi kozarec mrzle vode iz studenca »Gospodične«. Ta je predvsem tudi zelo poceni, kar bi za nekatere usluge v domu ne mogli reči, saj smo n. pr. za skledo ajdovih žgancev, zabeljenih z ocvirki in skuhanih iz približno 1 kg moke, plačali kar 420 dinarjev! Tudi vino je za 40 dinarjev dražje, kot pri Miklavžu.

Želo nekulturno pa je, da so si nekateri zadali za nalogo, da polomijo večino ličnih napisnih markacijskih tablic, ki jih je namestilo na nekatere drevesa ali pa na nalašč za to postavljene kazipote novomeško Planinsko društvo. To je vandalizem in znak skrajne nekulturnosti tistih, ki so to naredili.

Kljub raznim nevšečnostim pa človek, ki pride na Gorjance, kjer je daleč od vsega mestnega trušča, pozabi na vse skrbi in se preda širokim kosencam in širnim gozdovom, pa s Trdinom podoživlja marsikatero povest, ali pa se prepušči sončnim žarkom, da božajo gola pleča turista in mu dajo obilo zdrave barve. In še in še si človek zaželi gorjanske tišine in ob prvi priložnosti, ki se bo nudila, jo bo spet ubral v objem gorjanskih gozdov.

Polde Cigler



Članek Cetinjske Krajine

Nedaleč od morja, ob cesti za Livno, stoji na prostrani poljani Sinj, majhno zgodovinsko mesto. Kot obmejno mesto je bil Sinj vedno izpostavljen Turkom, ki so čez to področje prodirali v Primorje. To niso bile velike vojske, pač pa največ maščevalni hajduški boji.

Avgrusta 1715. leta je turška vojska napadla Sinj, hoteli so ga osvojiti. Razvil se je boj, kakršnega Sinj še ni bil doživel, toda Sinjani so se zavedali, da se morajo boriti na življenje in smrt. Sedem sto Sinjčanov in trdnjavi se je junako močnejšega in številnejšega sovražnika in ga pognali v beg. Mnogo Turkov je padlo pod zidovi sinjske trdnjave. Poslej Turki niso več poskušali osvojiti Sinja. Na hvalo sinjskih junakov ni bil osvojen samo Sinj, ampak je bila vsa Dalmacija rešena turške nadloge.



Sinjski »alkar« v diru (risba Marka Filipovića)

V spomin na to zmago so Sinjčani ustanovili junško igro »Alko«, ki se je ohranila vse do danes. Ta igra pa ni samo simbol zmage Sinjčanov, ampak vseh Jugoslovancev. Alka je tako zgodovinska, tako tradicionalna in tako čisto narodna, s tako herojskim značajem tiste dobe, da smo lahko ponosni, ker smo jo ohranili. Ko človek, ki količjak pozna našo zgodovino, vidi nastop alkarjev-tekmovalcev v tej viteški igri — v starih unifor-

SINJSKA ALKA

nah, z orožjem, s katerim so se borili še naši pračeti, se čuti kakor prenesen v tisto junško dobo pred dvema, tremi stoletji. Zasliši zvenket mečev in handžarjev, žvižganje svinčenk iz pušk damčank, hrzanje konj, stokanje ranjenecv, bliskanje ostrih kopij. Na junških tradicijah svojih prednikov je Sinj in vsa Cetinjska Krajina pograbila za orožje v naši ljudski vstaji leta 1941.

»Alka« je narejena iz dveh obrobov, ki sta eden v drugem in spojena s tremi kraki. Tako ima alka štiri odprtine, v katere alkar meri s kopjem. Tisti, ki zadene srednji krog, dobi tri točke, za zadetek v gornji del dve, za v dva spodnja pa po eno točko. Alka visi na vrvi in jo je z dotikom kopja prav lahko sneti.

Dan pred tekmovanjem je poskusna tekma, imenovana »čoja« (sukno). Zmagovalcu na tej dirki natakne vojvoda na konico kopja tri metre rdečega sukna. Ta dan so tekmovalci v civilnih oblekah. Po tradiciji se smejo udeležiti tekmovanja v alki meščani Sinja in prebivalci Cetinjske Krajine.

Na dan alke je v Sinju vse slovesno in navdušeno. Blešči se narodna noša, razigrani konji so okrašeni z rdečimi »abajami« (podsedelna odeja). Lepo in bogato oblečeni alkarji in alkarški fantje s srebrnimi tokami in rdečimi kampareni

melodijo in besedo pričara na gusli zgodbo, ki se bo razvijala v junški igri. Vsak alkar se mora držati junško; ko dirja, ne sme ničesar izgubiti od svoje opreme, kajti s tem bi pokvaril alkarško tradicijo in rezultat, ki bi ga dosegel v alkarškem tekmovanju, mu ne bi bil priznan.

Vsak alkar dirja trikrat. Tisti, ki doseže največ točk v teh treh dirkah, postane zmagovalec alkarškega tekmovanja.



»Alka«

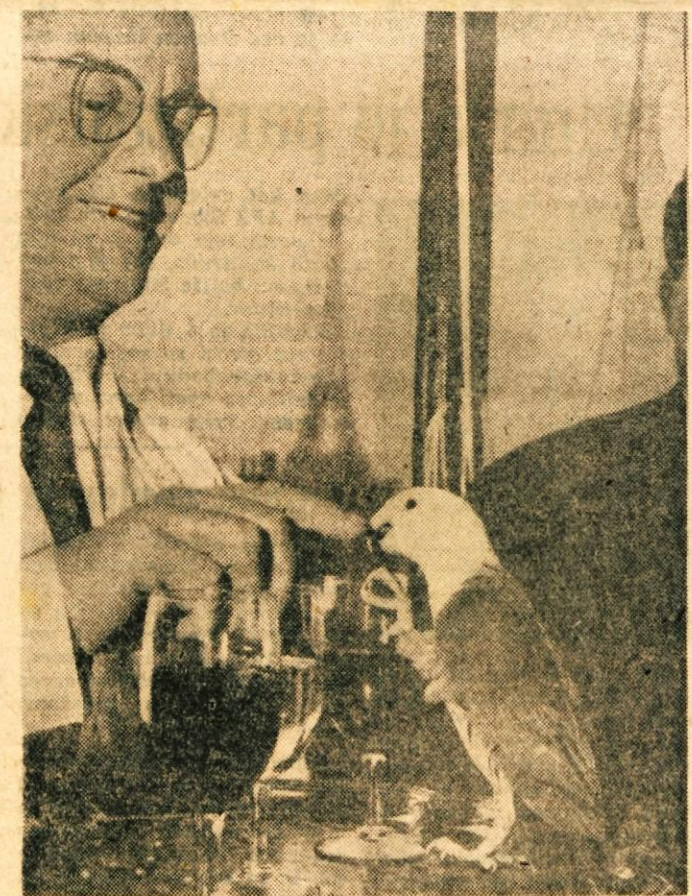
nja, oziroma triumfator. Vojvoda mu natakne na kopje majhno nacionalno trobojko in mu čestita na junški zmagi. Vodja alkarških tekem, torej alke, se imenuje harambaša, in predstavlja čvrst značaj, junštvo in odločnost, človeka, ki sta ga beda in tiranija pognali v gore, da se bori proti Turkom. To je hajduk — simbol naše borbe.

Kdor je prisostvoval Sinjski alki, je res nikoli ne bo pozabil. Alka je pravcata živa pesem, ki izraža junško duha Sinja in Cetinjske Krajine. Udeležba v alki je največja sreča vsakega Cetinjana. V nji je simbolično prikazana zgodovina Sinja in Krajine.

Marko Filipović

Kdor čaka, dočaka

82-letni Šved Joseph Vonsus-kovich je l. 1912 odšel v Ameriko, ker ga je bilo zavrnilo dekle, češ da je še premlad za moštve. Sedaj pa je »odbiti snubec« sklenil, da se vrne v domovino, kajti njegova nekdanja nevesta, ki ima sedaj 70 let, mu je na pismeno vprašanje, če ga hoče poročiti, odpisala: »Sedaj pa!«



Svetovni festivali so se zadnje čase spremenili v neko vrsto manije. V Parizu je bil nedavno celo svetovni festival ptic. Ta ne-navadna prireditev je bila v prostorih bolonjskega hotela. Na festivalu je stakl papagai, po imenu Caki, imel celo »konferenco za tisk«. Papagai je »izjavil«, da najraje pije vermut Martini, rad ima pa ljudi, ki ne ponavljajo venomer istih fraz. — Na sliki: Caki daje svoje izjave za tisk.

ŠE TRI PARTIZANSKE

V začetku zime 1941 se je mudil bataljon »Marko Oreškovič« v Končarevem kraju. Vas je bila izpraznjena in vaščani so se na jesen vrnili v prazne hiše. Zato so tudi borci malo gladovili. Jedli so v glavnem krompir. Začeli so zlagati pesmi na čast krompirju, v katerih so poudarjali, kako »dobar je v juhi ali pa v oblihah...«

Neko noč so Italijani s položajev, oddaljenih dveh kilometrov, zasuli vas s srditim artilerijskim ognjem, in sicer z granatami kalibra 152 mm. Ena granata je udarila in stalo in ubila dva voja, ki so ju potem porabili za hrano bataljona.

»Da ni italijanske artilerije, kdo ve, kako dolgo bi nas ku-

harji še pitali s tem krompirjem,« je rekel eden izmed partizanov.

Kordunci o Italijanih

V septembru 1943 so borci Druge liške brigade skupaj s kordunskimi enotami pri Perjasici na Kordunu razbili močno italijansko kolono. Zaprtili so več kamionov, kakih 90 konj, dva topa, en tank in mnogo druge vojne opreme. Tovaršica Milka Sašić iz 1. bataljona je prva skočila na italijanski tank in ga s pomočjo ostalih partizanov iztrgala Italijanom.

Skupina starih Korduncev se je veselo pogovarjala o tem dogodku in zbijala šale na račun Italijanov, rekli: »Hrabra je ta vojska, da ji ženske iztrgajo tanke!«

VAJENEC - MOJSTER

Na jesen 1941 je Vlado Segrt (segrt pomeni v srbohrvaščini — vajenec, op. ur.) s svojim odredom nekje na meji med Hercegovino in Crno goro presenetil italijansko ko-

Vljudnost pa taka!

Na Japonskem se morajo vsi železniški uslužbenci, ki so v službi, ob odhodu vlaka s postaje zbrati na peronu, trikrat prikloniti ter pozdraviti: Na svidenje.

Kako neki se ta navada obnese v Tokiu, kjer vlaki nenehno odhajajo in prihajajo?

Spomenik »Sputniku I«

V Sovjetski zvezi so razpisali natečaj za spomenik prvemu umetnemu satelitu — »Sputniku I«. Spomenik bodo postavili pred moskovsko univerzo in ga odkrili ob prvi obletnici, ko so svoj satelit poslali v vesolje, torej 4. oktobra letos.

lono in jo do kraja pobili. Mnogo Italijanov je padlo, izgubili so tudi tri tanke in razbita kolona se je vrnila v Trebinje.

»Kdo pa vas je tako namlatil?« je vprašal komandant italijanske garnizije v Trebinju.

»Nekakšen Segrt,« so mu odgovorili.

»Prej bi dejal, da je bil mojster, vi pa vajenci,« je rekel komandant srčito.

Dvonadstropni vlak

V Vzhodni Nemčiji so lani dalj v redni promet vlak, čigar vozovi imajo dve nadstropji. Vlak je dolg 210 metrov in ima 1300 sedežev — dvakrat več kot sedenjanji nizki vlaki iste dolžine.

Brivec rešil otroka

Prav posebno prisotnost duha in pogum je pokazal predzadnje soboto dopoldne na postaji v Leskovcu (Srbija) brivec Zenjil Babalić. Na progi je zagledal nekega sedemletnega dečka, ki se je igral na tirih prav v času, ko je na postajo privozil tovorni, za njim pa se potniški vlak. Komaj dva metra pred lokomotivo je skočil na progo Babalić, zgrabil dečka in z njim legel med tračnice, tako da je vlak vozil čez njiju.

Na postaji je nastala velika zmeda. Signala, ki naj bi vlak

Najdaljši predor

Simplon, ki spaja Italijo in Švico, je najdaljši predor na svetu za železnice normalnega tira. Dolg je 19 km in 816 m. Graditvi so ga začeli leta 1906 in so ga gradili 11 let.

Kavalirji »stare šole«

Neka romantično nadahnjena Italijanka je dala v časopis takle oglas: »Iščem brezhibnega kavalirja stare šole, ki je navzlic modernim časom še vedno pripravljen, da poklekne predne in zaprosi za mojo roko. Hkrati mora biti čvrsto prepričan, da brez mene sploh ne bi mogel živeti.«

In Italijanka je s svojim oglasom doživela »uspeh«: dobila je ponudbe treh staryev; najmlajši je star 84, najstarejši pa 87 let.



NEKAJ OKROGLIH

INTERESANTNA

»Veš, Anica,« prepričuje mamica hčerko, »če boš pojedla tale krožnik spinacea, boš velika in močna in dobila boš rdeča lička.«

»Ampak, mamica, jaz nočem biti velika in močna. Hočem biti tanka, bleda in interesantna.«

NAIVNEŽ NA MEJI

»No, imate kaj za carino?« »Prav nič; to je vse zame in za mojo ženo.«

DOMISLEK

»Zlomka, Jaka, kam pa ti s puško? Saj nisi lovec!« »Pa grem vendar na lov, da ubijem dolgčas.«

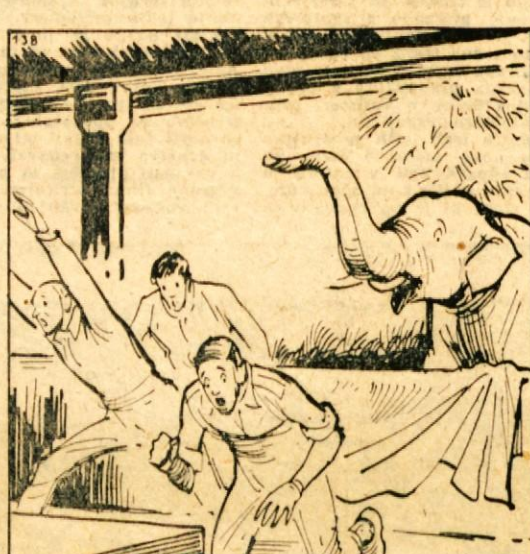
DOPUSTNIŠKA



— Kaj! Ali niste mogli prepuštiti reševanja moje hčerke kakšnemu neporočenemu?



137. Odšel sem k slonu in ko sem videl, kaj se dogaja, sem ostro velel strojnikom, naj nehata živ val dražiti. Toda moje besede so bile bob ob steno. V istem trenutku sem zagledal plamen, ki je švigal iz listja. Kari je stegoval trobec in še bolj besno trobil. Ker sem se bal, da bo slon zgorel, sem ga naglo odpel z verige. Grozotno trobeč je pri priči oddajal iz hleva ter spotoma pomandal oba strojnika, ki sta bila takoj mrtva. Nato je trobil zmerom huje in huje, vihtel trobec in blazno divjal naokrog.



138. Ker sem videl, v kakšni nevarnosti smo, sem naglo zlezal na visoko drevo indijske fige in se skril v zelenju. Prvo, kar je Kari storil, je bilo, da je udaril z nogo po avtomobilu, ki je po naključju stal pred hišo. V nekaj minutah je bil avtomobil samo še kup zvitega železa, po katerem je Kari še nadalje pobesnelo mandral. Potem je zagledal višjega inženirja, ki je bil še z dvema moškima v predverju bližnjega bungalova. Takoj je planil proti njim, a možje so naglo zbežali v notranjost hiše.



139. Nato je Kari odtrgal z bungalova del slamnate strehe, zdrvel naravnost k dvema tovornima avtomobiloma in ju razbil na drobne kose. Nato je bilu, ki se je pasel na travniku, ovil trobec okoli vratu ter ga tako zadušil. Potem je oddijval dalje in v nekaj trenutkih izginil. Poslej ga ni nihče več videl. Zadnji vtis, ki ga je Kari dobil o ljudeh, je moral biti tako strahoten, da ga je za vselej odvrnil od človeških bivališč. — Tako sem zgubil Karija, svojega prijatelja in brata. Toda čeprav je on, žival Kari, zame izgubljen, vendarle čutim, da pripada njegova duša moji duši in da ne bova nikoli pozabila drug drugega.

KONEC